

רבית - עיסקא [שבוע יח]

גמ' ב"מ קד: אמר נהרדעי עד מתני' קה. [1-2]

מתני' ב"מ ע: עד מרבה הונו [3]

תוספות שם ד"ה אין מקבלין [3]

שלחן ערוך סימן קע"ז סעיף א' עד הרמ"א [4]

Optional ב"י שם ד"ה וכתב הר"ן [5] רמ"א שם [4]

Optional כשהעסק נעשה באיסור שער דעה שם א' [6]

משנת רבית פרק א-ה [7]

טור סימן קעז סעיף כא-כב [8-9]

שלחן ערוך הרב לט [10]

ברית יהודה פרק י-ז [10]

וחי אחיד אמר (ר' משה זילברברג שליט"א) פרק ט-קז [11]

מתני' ב"מ סח: עד [12-13]

(א) [תוספתא] דכחצות
פרק ד' הי"ג, (ב) ע"י
חוק' כחצות נד: ד"ה
למוות[ת], (ג) [לעיל סו.
וסי'ג], (ד) לעיל עמוד א'
עג: [נקמן קטל], (ה) ע"י
חוס' לעיל ער. ד"ה הכא,
(ו) נבא במרז' עג: (ז) ע"י
ב"ב קנא, (ח) פסחים
לא, (ט) ע"י כחצות סז.
ושם ברוס' ד"ה גמלים,
(י) לעיל ע"א.

(א) ריש"י ד"ה שלח
הכו הד"ה:
(ב) ד"ה חד עסקא וכו'
תחילה תבילה
היינו ה' דינרים
בסך שש מצות
הרי סקידא דמלוה כ"ל
ומצא פשיטא הו' נמחק:

[illegible]

אֶהְיֶה כְּתִיבָה לְגִירְעוֹן ר' יוֹסִי הִיךְ דּוֹרֵשׁ לְשׁוֹן
הַדְּיוֹט דְּתַנְיָא ^ב רַבִּי יוֹסִי אָמַר "מָקוֹם שֶׁנֶּחְגּוּ
לְעִשְׂוֹת כְּתוּבָה מְלוּהַ גּוֹבֶה מְלוּהַ לְכַפּוֹל
גּוֹבֶה מְחֻצָּה נְהַרְבְּלָא גְבוּ תִילְתָא מְרִירָם
מִגְבוּי גְבוּי ^ב שְׁבַח א"ל דְּבִינָא לְמִרְמִיר וְהַתְנִיָּא
לְכַפּוֹל גּוֹבֶה מְחֻצָּה לֹא קְשִׁיָּא הָא דְקֵנִי מִינִיהּ
הָא דְלֹא קֵנִי מִינִיהּ רַבִּינָא מְשַׁבֵּחַ וְכַתִּיב
לְבַרְתִּיהּ אִמְרוּ לִיהּ נְקִי מִינִיהּ דִּמְר אִמְר
לְהוּ אוּי מְקַנָּא לֹא מִיכְפֹּל אוּי מִיכְפֹּל לֹא מִיִּקְנָא
וְהָהוּא גְבַר דְּאִמְר לְהוּ הָבוּ לֵה אַרְבַּע מָאָה
זָוִי לְבַרְתִּי בְּכַתּוּבָתָהּ שְׁלֹשׁ רַב אַחָא בְּרִיהּ
דְּרַב אוּיָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב אִשִּׁי אַרְבַּע מָאָה
רָאִינוּן כְּמָא מָאָה אוּ אַרְבַּע מָאָה זָוִי רָאִינוּן
מִמָּאֻתָּא אִמְר רַב אִשִּׁי חֻזִּין אֵי אִמְר לֵה אִמְר
אַרְבַּע מָאָה זָוִי רָאִינוּן תְּמִינִי מָאָה אוּ אִמְר

חזו וספרו כלל הכוונות אשר נחשבו
 כגון שחזקתם זה כמו שזכרנו
 אחרתם דלא קצלת עליה: גובה
 מילה. צל גובה מאזי הבת כל מה
 שכתבו בכתובות כאלו הלוה:
 מקום שנחגו לפרוץ. לשון את מה
 שנתקם לו כפליים דמיון צמח
 כדור ולכחז כפליים בכתובות
 כשהיו יוצאה אינה נספרת אלא
 החלי: גובה. התקן מחמיו מתלה:
 מגבי שבחא. כל מה שהיה כותב
 וסופל היה גובה מאזי הבת: הוא
 דקנו מדינה. מאזי הבת: ההוא
 דאמר ביה. מלוא מתנתם מזה היה:
 (6) שלח רב אחא בר. האי לכתובת
 אכתובה קאי או לאו צינא מקום
 שנהגו לכפול היה: הבר דה ארבע
 מואה. קאמר פחותותן חממי
 מאה בכתובת או ד' מאה לכתובה?
 קאמר ללשון מתנתם לגביה: אי
 אמר לכתובת. לגביה קאמר:
 ואי אמר בכתובתה. לכתוב לה
 בשטר כתובה קאמר: דא גוים.
 אינו משפט עליו דבר חומא אלא
 חספס ואלו אסמכתא היא דהכי
 אפסדיה: דקביא ארעא שושמי.
 קבלות היתה לוועדה שושמין וכן
 יקצין מן החטין ומכשין הקרקע
 יומר מן החטין ועבדה חטין
 בשושמי. החטין וזיעתו ואף החטין
 היוקדו ונמצא שלא הפסדו צל הבית
 מזה ששניה לו ונשכר כחש הקרקע
 שהיה נכחש בשושמין יותר מן
 החטין: מנכה ליה. צל הקרקע
 מתלקן דמי כחשח לדאעא מה שהיה
 מנכשתח אם היה זורעה שושמין
 יותר משורעה חטין ולא יכול לה
 שיהיה שיעור חטין שהיה צל
 הכחשה כל כך מחמת החטין: אמר
 ביה אמרי אינשי בחוש ארעא בר.
 כלומר היה לו חרוב שושמין אפילו
 היתה מנכשת קרקע יותר ולא יכחש
 היתה ליטול עכשיו פחות ורעב הוא
 יביתו: מפי משושמי. הדין
 החטין והליתיה ארעה שנה ורעיה
 חטין יותר משל שושמין: ידב ליה.
 צל הקרקע מנכה לו מחסיהו¹ ולא
 יכול אלא כדי שיעור דמי שושמין
 שהיה לרעה להעשות לפי שזה גרס
 ה' השם: האי שישפא פלוגא מילה

ס היקד למחצית השכר חצי אחריות
 י בני צמיחתי ביה שריא. אם ראה
 ומצורה ומעסוקה יפה: ואם מר.
 ומננה למטלטלי דחמי' משום מעשדני
 ק לנאיהם ואם מן לזה יצא ולא
 למטלטלי דחמי' משום מעשדני
 ק עילייה: חד עיסקא ותרי שפירי
 געל דף סה: גבי שטרם דרב עילי'ם
 ט טרם פקדון משום רבי' דמלוה
 ט ממדי הקרן מעשית' ה' יגירי'ם
 וישלמו (ג) תחילת^ט תחילה החסידה
 עיסקא מילתא בנארג והמקבל מרי
 כתב עלייהו שני שטרות כל תחילה
 ותרי וזכר ש' כת חסידה' כי טול
 ופ' פטרי' וה' פטרי' דמלוה:

אָהני כתיבה לגירעון^א וז"ל היכי משמע לומר מה שכתב לו משלומין דלית לך עלי כל קבל דמי שיהא מהי לשמועו מע"ג צייז יהא טועה המקשה לומר שלכך כתב לו כן ויש לומר דהיכי משמע ליה להקשה משלומין דלית לך עלי לא מכח תחילת שאלתו שכבר נפדעוהו במציאת המשכון וי הקניטיו לך והשאלתו לי ועל שאלתו זו יש לך משלומין עלי^ב וע"כ נקשה למה נרץ לכבוד לו כן כדי שישמעו מע"ג צייז בלאו הכי נמי הוא משלומין דממילא קני ליה המשכון ואפילו לא יקנה לו הלוה וז"ל ויכין וקאם לא כתב לו הוא פטור מן הגירעון וז"ל מזהו הוא שלא יקטנו הי"אן דהו מותר לא ידי כמינה זו ונאמר שדעוהו מקנה לו הלוה לפי שמתירו לו ימים רבים ויכין שמקנה לו אינן עוד כדו בחזרת השבת ונעשו אלא בחזרת שאלה אי"ר רצון ונא דמקון שכיחכו כדי שלא ימנעו מלוה מלהשחיר כמו שתקן הלל רחוב לפי שדעוהו סהי מנמנעו

מלהלות (שער פ"י מ"א):

כתובו לה ארבע מאה
איכא דאמרי אמר רבי
לכתובתה ארבע מאה
ואי אמר בכתובתה א
מאתן ז' ולא היא ^א לא ^ב
ולא שגא דאמר בכתו
דאינון מאתן עד דא
ההוא גברא דקבל א
אי מוכרנא לה היכנא
תילתא אמרי נהרדעי
תלת מאה ותלתין ותת
^א ז' אסמכתא היא ואסמ
מ"ש מהא ^ב דתנן אס
אשלם במוטבא התם
דקאמר תילתא יתורא
דקנים ^א מהא גברא ד
היה חיינו יגדא חסא

היה רב אשר לרב כהנא דאמרי אינשי כחשא^א ארעא ולא
דקביל ארעא לשומשמי זרעא חמי עבדא חמי
בר רבינא למימר יהיב ליה שבחא דביני בני אמר
רבינא דאמו הוא אשבח ארעא לא אשבחה^א אמרי
פלגא מלוה ופלגא פקדון עבד רבנן מילתא דניהא ל
מלוה השתא דאמרינן פלגא מלוה אי בעי למשת
מי רבא אמר להכי קרו ליה עיסקא דאמר ליה כי
הוא ולא למשתי ביה שכרא אמר רב אידי בר אבא
שלמלן אצל בניו רבא אמר להכי קרו ליה עיסקא
שלמלן אצל בניו אמר רבא דהא עיסקא ותרמי

הוא קפדון. המקבל פרסומים מנצל הזמן ושמן לה" כפי דמיון השם
 פסים עליו כמלואו וחצי אחריהם על עצלים נפקדון: תקון רבנו דף ת
 יז"א ע"א: הנהגה ביהו"א שחרי מלואו עליו היא: לאישיקוי
 והעיסוק קיימת דניו הרי תלמי שיהא מלואו עמדי ומתגלילי
 חוב"ב: לחבי קרו ליה עיסקא. שהיא קיימת עמדי ומתעסק
 עשה כמנהגותיו שכן כדון לזריכה להיות קיימת סמיכחו עליה כמקדקד
 עליהו סמך" ללאו למיגזי מינייהו חופשיה שחרי ביה להוסיף
 דאדא דמחזי. משום דקסח עיסקא חופשיה צאנר לצעל צידו וסבלג
 לא מחזי כרידיה צדנא דפלגא מלוא אי לאו דשקיל מנחא מלואו
 דן מאן דיידיה עיסקא שני הצילות בגדים צמנה נכחז שטר של מנח
 ומכר בחרימה מ"ו דיערין אין כהן משצון להפסד לצד ולשכר לצד אלא
 דיערין של ט"ו דמאנא שהריו מנחיה חסרת ו' דיערין הטומרים
 (חי) ויעלו בעלוי מנח"ו דיערין שליש אחרת ו' דיערין שליש דיער
 של של חמשותף מנחא משצון של כל אחד לצדו ויסקל עליה אפולג
 שליש ולא מנחא לחלקו שכר אלא שליש מנחא דייטוי חמשותף

[illegible]

המקבל שדה מחבירו פרק תשי"ז בבא מציעא קה.

(א) [ע"י חוס' גיטין לא:
ד"ה לשוחפי], (ב) עוקצין
פרק ג [משנה ו],
(ג) לעיל עז ע"א.

הגהות דב"ח

(ח) גמ' הוא דמעבד אי
כ"ל ואז' ו' נמחק ט:
(צ) רש"י ד"ה אמן וכו'
שמכחישים כ"ל:

גורדן אור השלם

(א) וּבָעִתִּים הָהֵם רַבִּים
עָמְדוּ עַל מֶלֶךְ הַנֶּגֶב
כְּגִי פְרִיצִי עֹמֵד יִנְשְׂאוּ
לְהַעֲמִיד חֹזֶן וּנְכֹשֵׁל:

מאלה: (יחזקאל יח, י)

נהרות וציונים

[illegible]

גל היום ממנו צמנה ולמחר
הלוה כמה דפרישית שאם
כל אחד לצדו אלא השכר
אם כתב צ' שטרות כמשפט

תרי עיסקין וחד שמרא פסידא דלוה ואמר רבא
 "האי מאן דקביל עיסקא מן חבריה ופסיד
 טרה ומלייה ולא אודעיה לא מצי אמר ליה
 דרי מהיך פסידא בהדאי משום דאמר ליה
 להכי טרחת למלוותיה כי היכי דלא ליקרו
 לך מפסיד עיסקין ואמר רבא ⁽⁶⁾ "הני בי תרי
 דעברי עיסקא בהדי הדדי ורווח וא"ל חד
 לחבריה תא ליפלוג אי א"ל איך גרווח טפי
 דינא הוא דמעבב ⁽⁶⁾ ואי א"ל חב לי פלוג
 דרווחא אמר ליה רווחא לקרנא משתעבד
 ואי א"ל חב לי פלג רווחא ופלוגא קרנא אמר
 ליה עיסקא להדדי משועבד ואי א"ל נפלוג
 דרווחא ונפלוג קרנא ואי מטי לך פסידא
 דדינא בהדך א"ל לא מולא דבי תרי עדין;
מתני' המקבל שדה מחבירו ולא רצה
 לנכש ואמר לו מה איכפת לך הואיל ואני

בדרי הדרי. מהלם אחד וא"ת ואמלא
נקט הלי מאן קדביל עיסקא מחציה
קדם הזמן ולומר לא אטרט עוד
דפועל יכול לחזור אפילו בחצי היום^א
אבל בעל העיסקא יכול להיות שאין
יכול לחזור שהרי פלגא הוא מלוה
בד המקבל וגם פלגא דפקדון נתן
לו וכו' והשליטו להשתכר זו עד
הזמן וזה לא היה שום חידוש להשמיענו
דמעבד המקבל דעטם פשוט
דפרשתים ולכתי לא נקט בני הלי
גמול: דבי דרי עדיף.
בכולהו הוא מלי למימר דהי הכי
אלא דעדיפא מיניה האמר צדו:

ד"ר גרים מנהיג גיסא או מנהיג
גיסא פירוש כדי להעמיד זד
הרצח שלטונה שאז אין נרץ תצוה
זל כך שדצבר מועט עומד ואינו
ופל או מנהיג גיסא של מעלה¹⁷ שאינו
יבש שאז נרץ תצוה הרצח ופשיט
יבש מדקמורר כל שאז כונס שני
יוהא פני חמה דהיינו זד הרצח שני
ט בית קיבול קצת לקבל תצוה:

לפני עשבים: גב' ד א"י א"ל
בעינא ואי א"ל זביננא לך
מנכרשנא לך שיעור מנחך
שמעלת לפני עשבים אלא
שרה מחבירו ולא עשתה
כד יהודה מאי קצבה בכרי
שרה מחבירו ולא עשתה אם
נותב לו אנא אוקים ואניד
א קדמך ותייתי אנת ותישול
להעמיד בה כרי א"ר יוסי
זו רחת היוצא מהאי גיסא
מזינא דר' יוסי בר' חנינא כל
זר שלש סאין דבי רבי ינאי
וצאה תנן התם פריצי זיתים
ם אמר רב הונא רשעי זיתים
ואו להעמיד חזון ונכשלו ר"ג
וכמה פריצי זיתים ר' אלעזר
לקורה ולא פליגי הא באתרא
א כורין באוללא תנו רבנן
עלו

ימים מאז מהדר ליה: א"ל אהא חמי
 הוואים קצורים שניקשת ואעפ"כ
 יהיה יורד: והא תנו וכו', הרי לא
 בורא דנפא נפא. כל טעמא אינה
 דעקרת לשמים סוף סוף העשנים
 המקבל שדה מבכירו ולא עשתה.
 די לעשות. מתבארתה כרי וצמחא
 בצל השדה כרי יחדל לו סוף סוף
 ה לעיור כרי ושדה קטנה לעיור
 זרע שמפזרים לה במפולת יד:
 נאמי: הרחת. פל"א שורין המון
 משני דדקין: בוגם ש"ו. פלד"ין
 הס: תנו התם. במס' עוקצין וכו'
 אי שיעורא: פריצי וייתם. כדמפרש
 חזי לאכילה: ובמה פריצי. כנה
 הקורה בפעם אחת ואין מוציאין
 יסין שלשת כורים יחד ויש מקום
 ה הוי תלמא זמני ארבעה קצין:
 עלו

שיכול לומר לו למחר אתה יצא ממנה ומעלת
לבתר הכי כריבנא לה אמר ליה חמי מעייילי
חמי משוקא א"ל חמי דארעאי בעינא ואי א
א"ל קא מנסבת שם רע דארעאי והתנן מפ
מושום דא"ל בורא דנפל נפל: **מתני'** המק
אם יש בה כדי להעמיד כרי חייב למפל בה
אלא אם יש בה כדי נפילה: **גמ'** ת"ר **"המכב**
ש בה כדי להעמיד כרי חייב למפל בה שכן
אזרע ואחצוד ואעמר ואדוש ואידרי ואוקים כ
פלגא ואנא בעמלי ובנפקות ידי פלגא וכמה
כ"ר חנינא כדי שתעמוד בו הרתח איבעיא
לרבי **נאמא** מאי ת"ש א"ר אבהו לרדיו מפרשא
שואין כונס שלו רואה פני החמה איתמר לוי
נאמרי **"סאתים אמר ר"ל סאתים שאמרו** **"חזין מן**
עובדים ב"ש משמאין וב"ה מטהרין מאי פריצי ז
נאמר רב יוסף ומאי קראה **"****[ובני]** פריצי עמך
ר' יצחק אמר מוכא **"****והוליד בן פריץ שופך** ד
נאמר **"****ארבעת קבין לקורה דבי ר' ינאי אמרי** סאת
מעייילי בורא באוללא הא באתרא דמעייילי ת

הפוך שרשי העשבים שנותרו זה וימותו ולא חשלה לפני
 ויני רואה שיהו צריכים ולא כחוסים: מנפבת שם רע אָרִי
 ורעפא ומהר אם חלמי לנחור או להוריד לזה"ל אָרִים אחר
 מר אין שומעין לו ע"כ זהה תלמי כולה: אלא משום דר
 לעולם עומדת דמי א"ל כריננא לאחר הקצירה א"ל הא נ
 לארץ וימחו לשנה הבאה ולו זה חועיל החרישה: בות
 ונלהתסעק זה עוד שאין צד עור"ל כרי טרוס: אם יש בד
 גול כרוה וזה אלא בלל קצלתא דלי מתכונתא מה לא
 קצבה יש אם קצבתם לו כדי לשיעור חיוב טיפול שדה ג
 וול לחזור ולזרעה לשנה הבאה מתבצצת שנה זו: נפ
 י: אורה המוך בדתא או צנפה: בעמלא ובנפקות ידי
 וצין אותה בתוכו: מדהא גיסא ומדהא גיסא. אם נרצין
 אלה עליה לזרוע שאין רואה פני התמה ולדעין נמי בכלל כ
 בעוליה הק מחנ"י נקט להו גצ מחנ"י דמפרשי זה דמי ר
 אין ציון נגמר לעולם: משהדים. מן טומאת אוכלין
 ובין אָרְדָה. שמכניסין צבית הצד מהן כדי שיעור טעמי
 אחת שקורין שק"ל יש מקום שבה צד שללן גדולין ו
 וורה ושיער רבי אלעזר בן עזריאל ורבי ינאי גדולים וסא

תרי עיסקי וחד שפירא פסידא דלוח.
ומננה וכתב שטר על מאתים הפסיד
הא הפסד הזה ושכר הזה לא יחשב
ומננה הקרן תחילה ואח"כ יחולקו המות
זה"ל"מ משכר הפסד של זה לזה והשכר
זול זה לזה ויקבל הצעלים עליו
הפסד החצי ובשכר השלים ועתה
וזהו קמ"ל רצא רצא עיסקא לכתוב
וד שטרות ובתרי עסקי נכתבו ב'
טורי ויהא הדבר שקול: ולא מצי
מימר ליה. לבתר דמליה: דרי
הדיאך פסידא קמא בהדאי. וקבל
גך חצי הפסד ובשכר טול שלם
ומננא פותח מן הקרן: דא"ל יחבי
ורחת ומלי"י ובר'. לדמלא אודעמן
עיקרם כלם היית דציר ואדעתא
מלוי קנאם טרסת' בי תרי רעבור
עסקא בהרי הדרי ורווח. שני
בגלים שקבלו עיסקא מנצל הדיח
שחפוט סימכרוהו ויסחרו צמעות
ד זמן פלוגי ויחלקו ביניהם וכן
הש"צ כמשפט ושמעמשו חצי הומו
שחמכרו: דרעכב. עליה עד שיגיע הומו
קצצו לבעה"צ שיחזרו לו את שלו
ומותר יחלקו: אי אמר ליה גיפאג
והוא. השתא מפרס ואלי מ"ט אית
לך לדיעבד כי א"ל חצי פלוג רווחא
וקרן יתפוס עדין הריוח צו עד
מן מני ח"ל אידך רווחא לקרנא
שמעבד שמה בצמורה שמעשה עוד
סוד ותרין שיחא הריוח קיים
שמכר צו עוד כדי למלאות הקרן:
אי אמר גיפאג. תרוייהו מני ח"ל
ספקא להדי' שמעבד ואם שיפלו
מלא חצי אפסיד בצמורה שאקנו
הרי קצמאי אני להחמק צה עד איתו
מנן ואם אפסיד שמה חלק השני
מכר וימלא חסרון ואני יחד קצלו
מחברו החלקים זה לזה:

וְיָנִי וְאֵלָּה רִצָּח לְנַפְשִׁי. הַמְצוּחָה:
 מִן לֶךְ הַחִידָר. כִּי וּכְן כּוֹרֵץ
 שֶׁקָּמַץ עִמָּךְ וּמֵה אִיכָפֶת לֶךְ אִם
 הָרַח חֲלָקִי שֶׁהַעֲשִׂים (3) מִכְשִׁינִי
 וְזֵלִים אֵין זֶה אֵלֶּה עֲלִי: אֵין שׁוֹמֵעִין
 וְהֵלֶּךְ לִיתֵּךְ אֵלֶּה בְּחִדְרוֹתֶיךָ דִּלִּי
 בְּלִנְתֹּת פִּשְׁטֹּךְ מִי מִזִּי אֵלֶּךְ מִזִּי
 כִּפֶּת לֶךְ: גָּבִי וְאִי אֵלֶּךְ בְּרִיבּוֹנָה
 "הַשְׁתֵּךְ מִפְּרֶשׁ אִמְחֵי אֵין שׁוֹמֵעִין
 לִי אִמֵּר לוֹ אֵין אֲתֵרֶשׁ אַחֵר הַקְּלִירָה
 וְיֵלֶכְךָ בְּעִנְיָא. אִרְחוּ חֲכִירוֹת שֶׁפִּסְקֵת לִי
 אֵל מִלְּאֵה עֲשִׂים וְאֵתֶּךְ מוֹלִית שֶׁסָּרַע
 אֵל בְּמִתְנִי אֵלֶּה טַעְנָה אֲחֵת וּבִשְׁמִילָה
 אֵל שֶׁמַּעֲלֵת עֲשִׂים לְשֹׁנֵה הַבִּזְיָה וְטַעְנָתָהּ
 יִמָּחַר בָּהּ עֲכָשִׁי עַד שִׁיחְרֹץ יִפְלוּ הַדִּירָה
 וְהֵלֶכְךָ אֵלֶּה מַעֲטָ וּבֵלֵךְ לֹא הָאֲרִים לִמְנוּעָה
 וְיֵלֶכְךָ מִזִּי שִׁיעוּרִי: חִידָב יִשְׁפֹּץ בָּהּ.
 וְיֵלֶכְךָ הָאֵל מוֹטָן לֹ: מִדָּה קִבְּבָה בְּכִרָּה. מִכְשִׁי
 : אֵלֶּה אִם יֵשׁ בְּכִי נִפְלִירָה. וְיֵלֶכְךָ
 אֵל אֲקוֹם וְאִנְדִּיר. אֲעִמּוֹד וְאֲחִירוֹשׁ: וְאִדָּא
 מִתּוֹךְ הַמְצוּחָה: שְׁתַּעֲמוֹד בָּהּ. כִּשְׁ
 וְיֵלֶכְךָ הִרְחַת שֶׁמִּכְנִיסִין אֲרֹתָה לְנִצּוֹת¹ הַחֵדֶר
 וְיֵלֶכְךָ אֲמִירִי דִּכְי ר' יֵאֵל דִּמְפָּרֵשׁ שִׁיעוּרֵךְ
 וְיֵלֶכְךָ וְעִנְדִּים שֶׁפִּרְץ לְעוֹלָם בְּזִמְרָה
 מִצְטַלֵּין וְעִדִּין פִּרְצֵיךְ הֵן: אֲרִיבֶשֶׁת
 אֲרִיבֶשֶׁת עֲדִין שָׁמֶן: בְּאִדְרֵילָא. תִּפְסוּ
 מִכְנִיסִין אֵלֶּה כּוֹר וְיֵלֶכְךָ בְּעִנְיָת

עין משפט
בר מצוה

ז א מ"י כ"ו מהלכות
 שמונים ושופנים הלכה
 כמג עשין פט עו"ע י"ד
 כ" קעו סעף לד:
 ז ב עו"ע שס סעף
 לה:
 ז ג ד מ"י כ"ח מהל'
 שפירות הלכה ה כמג
 עשין פט עו"ע ח"מ כ"י
 טז סעף ד:
 ח ה ו מ"י כ"ח מהל' יב
 כמג שס עו"ע ח"מ
 כ"י ששה סעף א:
 ט ו ז מ"י כ"א מהל'
 טומאת אוכלין הלכה
 יב:

לעזי רעז"י

[illegible]

ליקומוי רעז"י

י' פריצי עמך וכו'
ן. ראיתי נשם ר'
יה וז אומה של עשו
יעשו [דניאל יא, יד].

תלמוד בבלי <עוז והדר> - כג בבא מציעא תלמוד בבלי עמוד מס 152 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

עם ציונים מהשיך

יד. ממענה שם דף ע"ה
[סוף ע"ה]:
טו. גרייטע צנא במרח
דף פ"ו [ע"ג] ופ"ו
[ע"ה]:
טז. וכמז הרב המגיד
בסוף פרק ו' מהלכות
מלוה שכתב הרשב"א ו"ל
[שם פ"ה א ד"ה ומסביר]
בשם מורו דדוקא בפועל
אסרו כהנא גוונא דהא
לא משמעדר דיכול לחזור
בו, אכל בשירות קרקע
שזכה בו מעמה זכיה
גמורה שרי אף על פי
שאינו דר מעמה בחזר,
והכילו הכ"י [סוף סימן]
ושלל כדעת המוספות
שם בצנא במרח דף פ"ו
[ע"ג ד"ה דינא]:
קעו א. לשון הרמב"ם
בסוף פרק מ'
מהלכות מלוה דין י"ב
ממענה צנא מניעה דף
ע"ג ופירושו רש"י
שם [ד"ה אין מקבילין]:
ג. מסוגים הגמרא [שם]:
ג*. מור [ריש הסימן]:

ציונים דרמ"א

קעו א. ב"י [עמוד חפץ ד"ה
וכתב] בשם בעל
התוספות [שער מו ח"ג
סימן כח] בשם חכמי לוניץ
[שומרו] דברי האלפ"י
בפירושו [גמרא שדעמו קן
והר"ן בתשובה [סמן עג
ד"ה כתבתי]:

הגהות והערות

ד. לאה לעיל סימן קעג
הערה א:
קעו א. נראה דהג"ח גרס
במוספתא "אסור",
עיין גמרא נתיבא שם:
ב. נוסף מהמדרש ויעליא
ש"י (דיקבאלי).
ג. מהמדרש שאלוקי שכי"ם
ויעליא ש"י הנוסח
קרוי לשכ"י, וכן הגיה ערך
לחם, וכן הוא ברמב"ם [מנלה
ולוה מ. יב]:
ד. אס נאחרות הנוסח מותר
ולוקח אסור, כ"ל, וכן הוא
במוספתא שם [פ"ד הלכה
ה]:
ה. הונא בשלימות נשעיה
מקובלת [צנא מניעה ע. ג
מ"ה ח"ל הראב"ד]. ויש
לציין, דמשמעות הר"ן כתב
דכן דעת הרשב"א בפירושו,
אך כבר כתב שו"ת מהר"י
כן לא [ה"א סימן קע] "ואין
פסק שהוא עשות סופר נפל
נפסקו, שכתב במקום
הראב"ד הרשב"א":

קעז א. דהיינו ב'. ומוספות [צנא מניעה ע. ג ד"ה אין] בשם ר"מ מפרשים דהיינו שפוסק דמים על האלן וגם פסק דמי השבח וקבל
עליו לתת ככל שנה דבר קצוב בין יהיה שם שנה בין לא יהיה, דמשמע ליה כאלו יאלה מרשות בעלים והוי רבית קלואה. וכמז
ב"י [ריש הסימן] דכתיב עולמא מודים בזה לדינא: ב. הרי זה אסור. והוי אכזר רבית. וכמז בעל התרומות [שער מו ח"ג סימן ה] בשם הראב"ד
[ממס דעם סימן נה] אפילו יהיז ליה שיעור פלגא קרנא במורת (רבית) [רווחת] מחשבינן ליה בקרנא, ולא משלם אלא פלגא אחריתא וקרעין
לשטר, ולא אמרינן כזי הא סלוקי
צנא וזי אפוקי הוא, דלא אמרינן
הכי [שם פ"ה א] אלא במשכנתא [לעיל
סימן קע"ב סעיף א בהגה]. ומכילא
ב"י [עמוד חפץ ד"ה כתב], וכמז [שם
עמוד חפץ דבר ראשון] דהיינו ככזרת
רביתו אפרים [הונא ברא"ש שם
פ"ה סימן עז"י] וסייעמו א [לעיל
סימן (קס"ג) [קס"ו] סעיף ג']:
ג. אסור. ולא מהני כשנותן לו שכרו
כפועל בטל דלוקמן סעיף ב' דהכא
כוליה מלוה היא, ב"י [שם ד"ה וכמז]
בשם הר"ן [שם ע. ג ד"ה אין מקבילין]
ושאר פוסקים: ד. אין כאן
הצוהה ב"י. אלא שלימותיה
דבעל הסמורה קא עבד:

ויהיו הנזות והולדות והחלב לאמצע לשליש או לרביעי עד שנה או עד שנים כמו שהתנו ביניהם ואם מתו
הצאן הרי המקבל משלם דמיהם ב הרי זה ג. אסור שהרי בעל הצאן (ב) קרוב (לריוח) ורחוק להפסד (ג) לפיכך
אם קבל עליו בעל הצאן (ג) שאם הוקרו או הוזלו או נמרפו הרי הן ברשותו הרי זה מותר וכן כל כיצא בזה
י' וכן הדין במקבל עליו מחורה בענין זה: והנה [ה] וכל זה לא מיירי אלא כשיש למקבל ריוח ג' אלא אם אין לו ריוח כלל
כמה שמקבל ד אין כאן הלוואה (ב) כלל ואפילו קיבל עליו כל האחריות שרי דהא מותר לשומר חנם לקבל עליו להיות כשואל:

ערך לחם למהריק"ש

סוף סעיף ח [אסור]. ודוקא פועל הוא שפסדו, אכל בשירות קרקע שזכה בו מעמה זכיה גמורה שרי כהנא גוונא, אף על פי שאינו דר בחזר מעמה:
קעז סעיף א הרי זה אסור. אפילו נטמן לו שכרו: [שם] קרוב בר, לשכר [כ"ה]: [שם] שאם הוקרו בר, פירות שיהיה אזה אחריות על הנוסח, וכן נראה מדברי
רש"י שם במשנה [צנא מניעה ע. ג ד"ה אין מקבילין] דלא אסיר אלא כשכל האחריות על המקבל ותולקן נריות: בסוף קבל עליו המקבל כל האחריות וכל הרווח לבעל
המעמה, מותר דלא מיקריא הלוואה כלל. ומשום הכי מותר שיקבל על עצמו לתת משלם עשרים לתתו מנכסיו דכלהו ממנה היא, ר"ן כן לא חלק ג' סימן ק"ד:

ביאור הגר"א

הזול, רב הונא אמר נעשה שלוחו, ורא מתיבין לרב הונא שליח שנאנס פטור
על האונסין לא פעמים מתנה שומר חנם להיות כשואל. ור"ל, מה שאין כן
במוליק. חבילה כיון שהיא עושה גם כן להנאתו, מה שאין כן בחמרים. ולית
להו מה שכתוב בגמרא [שם ע. ג], אין נוחא להו דמגלי כו' (וכמו שכתבנו לעיל
בסימן קע"ג ס"ק ל"ד), ויש במתניין [ירושלמי שם הלכה ה] אין מקבילין צאן
ברזל כו' איה צאן ברזל כו', רבי ירמיה בעי, חמן את אמר נושא שכר חייב
על האונסין אסור, ואמר את אמר נושא שכר חייב על האונסין מותר, ר"ל כאן
בנכסי צאן ברזל ואמר הואיל ומקבל אחריות עליו אסור, ויש בחמרים אמרת
אף על גב שכתוב עליו אחריות מותר, ולשון הירושלמי הוא להפסד, כיודע
בהרכה מקומות, וכמו שכתב הרא"ש בסוף פרק הדיינים [שבוועה פ"ו סימן כח].
ומשני לא פעמים שמתנה שומר חנם להיות כשואל, לכך שם מותר כיון שאין
להם כלל הנאה, מה שאין כן כאן דנטול בשכר ולהנאתו עושה אסור במקבל
עליו האחריות. וזהו שכתב [רמ"א] ואפילו קבל כו' (ליקוט) וכל זה פ"א ב', חסדי
שכתוב שם [בבא מציעא ע' א' תנו רבנן כו' קרוב להפסד ורחוק לשכר חסדי,
ר"ל שאין נוטל כלל בשכר, ועיין רש"י שם ד"ה קרוב לשכר כו' (ע"ב):
(ליקוט) וכל זה ב'. וכן כתב רש"י [שם] סוף ע"ב ע"ב ד"ה תנה לי כו'. ותוספות

באר היטב

ואם פוסק דמים על האלן וגם פסק דמי השבח וקבל עליו לתת ככל שנה דבר
קצוב בין יהיה שם שנה בין לא יהיה, הוי רבית קלואה. וכמז ב"י דכתיב עולמא
מודים בזה לדינא, [שם ס"ק א]. וכמז הטור דלאו דוקא צאן ברזל אלא הוא הדין
סמורה אחרת, ופירש רש"י (במשנה) [צנריימא] מפני שרוב המקבילים היו נוהגין
כן צאן נקרא צאן ברזל, [ש"ך ס"ק א]: (ב) ב"י. אלא שלימותיה דבעל הסמורה

אוצר מפרשים

דבר נחמן [שם ס"ה א], דשריא, ורב נחמן מיירי בדבר שאין שומתו ידוע ולהכי שריא
רב נחמן כמבאר במוספים, ואף על פי כן פסק הרי"ף דלא קיימא לן כטורשא דרב
נחמן, ואף על פי כן כתב בתשובה (הנכח בבעל התרומות שם) דבקרענות מותר לעשות
טרשא כיון דאין אונאה לקרקעות וגם אין כיצא בזה נמכר בשוק, הא שומתו ידוע
אף בדבר שאין בו אונאה מצדו לא משמע דמותר לעשות טרשא, וישתקע הדבר
ולא יאמר ח"ו, דכל ששומתו ידוע אסור בכל ענין אף בדבר שאין בו אונאה, ולא
מיירי הש"ך מכל ששומתו ידוע, וזה ברור, והרב בעל חזו"ת דעת לא יצא בזה
יד חובת הענין:
קעז א. [ש"ך פ"ה א] דע"י סימן קס"ג סעיף ג'. יש טעות סופר רצ"ל דלעיל סימן
קס"ו סעיף ג':
ב. [שם פ"ה א] אלא שליחותיה דבעל הסמורה קא עבד. ור"ל, דדוקא היכא דיש
להקבל ריוח אז הוי כולה דכל אחריות עליו, ואסור ליתן חלק מהשבח אף אם
יתן לו כפועל, דזה לא מהני אלא בפלגא פקדון דשרר בו בשביל פלגא מלוה אז
מהני שכר עמל, אבל בזה הוי כולו מלוה כמו שכתב בס"ק ג'. אבל כשאנו נוטל

אסור לומר לאדם עשה עמי מלאכה היום

ששוא דינר ואני אעשה עמך בשבוע אחר
מלאכה ששוא שתיים:

ח. השוכר את הפועל בימות החורף לעשות
עמו בימות הקיץ בדינר ליום ומקדים לו שכרו
מעתה ושכרו שוה בימות הקיץ סלע ליום אסור
אבל אם אמר לו עשה עמי מלאכה מהיום ועד
ומן פלוני בדינר ביום מותר דכיון שמתחיל לעשות
עמו מעתה אינו נראה כנושל שכר מעותיו שמקדים לו:

סימן קעז

שלא לקבל צאן ברזל מישראל וכמה דיני משא ומתן האסורין משום רבית.
ובו מ' סעיפים:

א. אין מקבילין (א) צאן ברזל מישראל (א) דהיינו שמקבל ממנו מאה צאן

ויהיו הנזות והולדות והחלב לאמצע לשליש או לרביעי עד שנה או עד שנים כמו שהתנו ביניהם ואם מתו
הצאן הרי המקבל משלם דמיהם ב הרי זה ג. אסור שהרי בעל הצאן (ב) קרוב (לריוח) ורחוק להפסד (ג) לפיכך
אם קבל עליו בעל הצאן (ג) שאם הוקרו או הוזלו או נמרפו הרי הן ברשותו הרי זה מותר וכן כל כיצא בזה
י' וכן הדין במקבל עליו מחורה בענין זה: והנה [ה] וכל זה לא מיירי אלא כשיש למקבל ריוח ג' אלא אם אין לו ריוח כלל
כמה שמקבל ד אין כאן הלוואה (ב) כלל ואפילו קיבל עליו כל האחריות שרי דהא מותר לשומר חנם לקבל עליו להיות כשואל:

ערך לחם למהריק"ש

סוף סעיף ח [אסור]. ודוקא פועל הוא שפסדו, אכל בשירות קרקע שזכה בו מעמה זכיה גמורה שרי כהנא גוונא, אף על פי שאינו דר בחזר מעמה:
קעז סעיף א הרי זה אסור. אפילו נטמן לו שכרו: [שם] קרוב בר, לשכר [כ"ה]: [שם] שאם הוקרו בר, פירות שיהיה אזה אחריות על הנוסח, וכן נראה מדברי
רש"י שם במשנה [צנא מניעה ע. ג ד"ה אין מקבילין] דלא אסיר אלא כשכל האחריות על המקבל ותולקן נריות: בסוף קבל עליו המקבל כל האחריות וכל הרווח לבעל
המעמה, מותר דלא מיקריא הלוואה כלל. ומשום הכי מותר שיקבל על עצמו לתת משלם עשרים לתתו מנכסיו דכלהו ממנה היא, ר"ן כן לא חלק ג' סימן ק"ד:

ביאור הגר"א

הזול, רב הונא אמר נעשה שלוחו, ורא מתיבין לרב הונא שליח שנאנס פטור
על האונסין לא פעמים מתנה שומר חנם להיות כשואל. ור"ל, מה שאין כן
במוליק. חבילה כיון שהיא עושה גם כן להנאתו, מה שאין כן בחמרים. ולית
להו מה שכתוב בגמרא [שם ע. ג], אין נוחא להו דמגלי כו' (וכמו שכתבנו לעיל
בסימן קע"ג ס"ק ל"ד), ויש במתניין [ירושלמי שם הלכה ה] אין מקבילין צאן
ברזל כו' איה צאן ברזל כו', רבי ירמיה בעי, חמן את אמר נושא שכר חייב
על האונסין אסור, ואמר את אמר נושא שכר חייב על האונסין מותר, ר"ל כאן
בנכסי צאן ברזל ואמר הואיל ומקבל אחריות עליו אסור, ויש בחמרים אמרת
אף על גב שכתוב עליו אחריות מותר, ולשון הירושלמי הוא להפסד, כיודע
בהרכה מקומות, וכמו שכתב הרא"ש בסוף פרק הדיינים [שבוועה פ"ו סימן כח].
ומשני לא פעמים שמתנה שומר חנם להיות כשואל, לכך שם מותר כיון שאין
להם כלל הנאה, מה שאין כן כאן דנטול בשכר ולהנאתו עושה אסור במקבל
עליו האחריות. וזהו שכתב [רמ"א] ואפילו קבל כו' (ליקוט) וכל זה פ"א ב', חסדי
שכתוב שם [בבא מציעא ע' א' תנו רבנן כו' קרוב להפסד ורחוק לשכר חסדי,
ר"ל שאין נוטל כלל בשכר, ועיין רש"י שם ד"ה קרוב לשכר כו' (ע"ב):
(ליקוט) וכל זה ב'. וכן כתב רש"י [שם] סוף ע"ב ע"ב ד"ה תנה לי כו'. ותוספות

באר היטב

ואם פוסק דמים על האלן וגם פסק דמי השבח וקבל עליו לתת ככל שנה דבר
קצוב בין יהיה שם שנה בין לא יהיה, הוי רבית קלואה. וכמז ב"י דכתיב עולמא
מודים בזה לדינא, [שם ס"ק א]. וכמז הטור דלאו דוקא צאן ברזל אלא הוא הדין
סמורה אחרת, ופירש רש"י (במשנה) [צנריימא] מפני שרוב המקבילים היו נוהגין
כן צאן נקרא צאן ברזל, [ש"ך ס"ק א]: (ב) ב"י. אלא שלימותיה דבעל הסמורה

אוצר מפרשים

דבר נחמן [שם ס"ה א], דשריא, ורב נחמן מיירי בדבר שאין שומתו ידוע ולהכי שריא
רב נחמן כמבאר במוספים, ואף על פי כן פסק הרי"ף דלא קיימא לן כטורשא דרב
נחמן, ואף על פי כן כתב בתשובה (הנכח בבעל התרומות שם) דבקרענות מותר לעשות
טרשא כיון דאין אונאה לקרקעות וגם אין כיצא בזה נמכר בשוק, הא שומתו ידוע
אף בדבר שאין בו אונאה מצדו לא משמע דמותר לעשות טרשא, וישתקע הדבר
ולא יאמר ח"ו, דכל ששומתו ידוע אסור בכל ענין אף בדבר שאין בו אונאה, ולא
מיירי הש"ך מכל ששומתו ידוע, וזה ברור, והרב בעל חזו"ת דעת לא יצא בזה
יד חובת הענין:
קעז א. [ש"ך פ"ה א] דע"י סימן קס"ג סעיף ג'. יש טעות סופר רצ"ל דלעיל סימן
קס"ו סעיף ג':
ב. [שם פ"ה א] אלא שליחותיה דבעל הסמורה קא עבד. ור"ל, דדוקא היכא דיש
להקבל ריוח אז הוי כולה דכל אחריות עליו, ואסור ליתן חלק מהשבח אף אם
יתן לו כפועל, דזה לא מהני אלא בפלגא פקדון דשרר בו בשביל פלגא מלוה אז
מהני שכר עמל, אבל בזה הוי כולו מלוה כמו שכתב בס"ק ג'. אבל כשאנו נוטל

אסור לומר לאדם עשה עמי מלאכה היום

ששוא דינר ואני אעשה עמך בשבוע אחר
מלאכה ששוא שתיים:

ח. השוכר את הפועל בימות החורף לעשות
עמו בימות הקיץ בדינר ליום ומקדים לו שכרו
מעתה ושכרו שוה בימות הקיץ סלע ליום אסור
אבל אם אמר לו עשה עמי מלאכה מהיום ועד
ומן פלוני בדינר ביום מותר דכיון שמתחיל לעשות
עמו מעתה אינו נראה כנושל שכר מעותיו שמקדים לו:

סימן קעז

שלא לקבל צאן ברזל מישראל וכמה דיני משא ומתן האסורין משום רבית.
ובו מ' סעיפים:

א. אין מקבילין (א) צאן ברזל מישראל (א) דהיינו שמקבל ממנו מאה צאן

ויהיו הנזות והולדות והחלב לאמצע לשליש או לרביעי עד שנה או עד שנים כמו שהתנו ביניהם ואם מתו
הצאן הרי המקבל משלם דמיהם ב הרי זה ג. אסור שהרי בעל הצאן (ב) קרוב (לריוח) ורחוק להפסד (ג) לפיכך
אם קבל עליו בעל הצאן (ג) שאם הוקרו או הוזלו או נמרפו הרי הן ברשותו הרי זה מותר וכן כל כיצא בזה
י' וכן הדין במקבל עליו מחורה בענין זה: והנה [ה] וכל זה לא מיירי אלא כשיש למקבל ריוח ג' אלא אם אין לו ריוח כלל
כמה שמקבל ד אין כאן הלוואה (ב) כלל ואפילו קיבל עליו כל האחריות שרי דהא מותר לשומר חנם לקבל עליו להיות כשואל:

ערך לחם למהריק"ש

סוף סעיף ח [אסור]. ודוקא פועל הוא שפסדו, אכל בשירות קרקע שזכה בו מעמה זכיה גמורה שרי כהנא גוונא, אף על פי שאינו דר בחזר מעמה:
קעז סעיף א הרי זה אסור. אפילו נטמן לו שכרו: [שם] קרוב בר, לשכר [כ"ה]: [שם] שאם הוקרו בר, פירות שיהיה אזה אחריות על הנוסח, וכן נראה מדברי
רש"י שם במשנה [צנא מניעה ע. ג ד"ה אין מקבילין] דלא אסיר אלא כשכל האחריות על המקבל ותולקן נריות: בסוף קבל עליו המקבל כל האחריות וכל הרווח לבעל
המעמה, מותר דלא מיקריא הלוואה כלל. ומשום הכי מותר שיקבל על עצמו לתת משלם עשרים לתתו מנכסיו דכלהו ממנה היא, ר"ן כן לא חלק ג' סימן ק"ד:

ביאור הגר"א

הזול, רב הונא אמר נעשה שלוחו, ורא מתיבין לרב הונא שליח שנאנס פטור
על האונסין לא פעמים מתנה שומר חנם להיות כשואל. ור"ל, מה שאין כן
במוליק. חבילה כיון שהיא עושה גם כן להנאתו, מה שאין כן בחמרים. ולית
להו מה שכתוב בגמרא [שם ע. ג], אין נוחא להו דמגלי כו' (וכמו שכתבנו לעיל
בסימן קע"ג ס"ק ל"ד), ויש במתניין [ירושלמי שם הלכה ה] אין מקבילין צאן
ברזל כו' איה צאן ברזל כו', רבי ירמיה בעי, חמן את אמר נושא שכר חייב
על האונסין אסור, ואמר את אמר נושא שכר חייב על האונסין מותר, ר"ל כאן
בנכסי צאן ברזל ואמר הואיל ומקבל אחריות עליו אסור, ויש בחמרים אמרת
אף על גב שכתוב עליו אחריות מותר, ולשון הירושלמי הוא להפסד, כיודע
בהרכה מקומות, וכמו שכתב הרא"ש בסוף פרק הדיינים [שבוועה פ"ו סימן כח].
ומשני לא פעמים שמתנה שומר חנם להיות כשואל, לכך שם מותר כיון שאין
להם כלל הנאה, מה שאין כן כאן דנטול בשכר ולהנאתו עושה אסור במקבל
עליו האחריות. וזהו שכתב [רמ"א] ואפילו קבל כו' (ליקוט) וכל זה פ"א ב', חסדי
שכתוב שם [בבא מציעא ע' א' תנו רבנן כו' קרוב להפסד ורחוק לשכר חסדי,
ר"ל שאין נוטל כלל בשכר, ועיין רש"י שם ד"ה קרוב לשכר כו' (ע"ב):
(ליקוט) וכל זה ב'. וכן כתב רש"י [שם] סוף ע"ב ע"ב ד"ה תנה לי כו'. ותוספות

באר היטב

ואם פוסק דמים על האלן וגם פסק דמי השבח וקבל עליו לתת ככל שנה דבר
קצוב בין יהיה שם שנה בין לא יהיה, הוי רבית קלואה. וכמז ב"י דכתיב עולמא
מודים בזה לדינא, [שם ס"ק א]. וכמז הטור דלאו דוקא צאן ברזל אלא הוא הדין
סמורה אחרת, ופירש רש"י (במשנה) [צנריימא] מפני שרוב המקבילים היו נוהגין
כן צאן נקרא צאן ברזל, [ש"ך ס"ק א]: (ב) ב"י. אלא שלימותיה דבעל הסמורה

אוצר מפרשים

דבר נחמן [שם ס"ה א], דשריא, ורב נחמן מיירי בדבר שאין שומתו ידוע ולהכי שריא
רב נחמן כמבאר במוספים, ואף על פי כן פסק הרי"ף דלא קיימא לן כטורשא דרב
נחמן, ואף על פי כן כתב בתשובה (הנכח בבעל התרומות שם) דבקרענות מותר לעשות
טרשא כיון דאין אונאה לקרקעות וגם אין כיצא בזה נמכר בשוק, הא שומתו ידוע
אף בדבר שאין בו אונאה מצדו לא משמע דמותר לעשות טרשא, וישתקע הדבר
ולא יאמר ח"ו, דכל ששומתו ידוע אסור בכל ענין אף בדבר שאין בו אונאה, ולא
מיירי הש"ך מכל ששומתו ידוע, וזה ברור, והרב בעל חזו"ת דעת לא יצא בזה
יד חובת הענין:
קעז א. [ש"ך פ"ה א] דע"י סימן קס"ג סעיף ג'. יש טעות סופר רצ"ל דלעיל סימן
קס"ו סעיף ג':
ב. [שם פ"ה א] אלא שליחותיה דבעל הסמורה קא עבד. ור"ל, דדוקא היכא דיש
להקבל ריוח אז הוי כולה דכל אחריות עליו, ואסור ליתן חלק מהשבח אף אם
יתן לו כפועל, דזה לא מהני אלא בפלגא פקדון דשרר בו בשביל פלגא מלוה אז
מהני שכר עמל, אבל בזה הוי כולו מלוה כמו שכתב בס"ק ג'. אבל כשאנו נוטל

אסור לומר לאדם עשה עמי מלאכה היום

ששוא דינר ואני אעשה עמך בשבוע אחר
מלאכה ששוא שתיים:

ח. השוכר את הפועל בימות החורף לעשות
עמו בימות הקיץ בדינר ליום ומקדים לו שכרו
מעתה ושכרו שוה בימות הקיץ סלע ליום אסור
אבל אם אמר לו עשה עמי מלאכה מהיום ועד
ומן פלוני בדינר ביום מותר דכיון שמתחיל לעשות
עמו מעתה אינו נראה כנושל שכר מעותיו שמקדים לו:

סימן קעז

שלא לקבל צאן ברזל מישראל וכמה דיני משא ומתן האסורין משום רבית.
ובו מ' סעיפים:

א. אין מקבילין (א) צאן ברזל מישראל (א) דהיינו שמקבל ממנו מאה צאן

ויהיו הנזות והולדות והחלב לאמצע לשליש או לרביעי עד שנה או עד שנים כמו שהתנו ביניהם ואם מתו
הצאן הרי המקבל משלם דמיהם ב הרי זה ג. אסור שהרי בעל הצאן (ב) קרוב (לריוח) ורחוק להפסד (ג) לפיכך
אם קבל עליו בעל הצאן (ג) שאם הוקרו או הוזלו או נמרפו הרי הן ברשותו הרי זה מותר וכן כל כיצא בזה
י' וכן הדין במקבל עליו מחורה בענין זה: והנה [ה] וכל זה לא מיירי אלא כשיש למקבל ריוח ג' אלא אם אין לו ריוח כלל
כמה שמקבל ד אין כאן הלוואה (ב) כלל ואפילו קיבל עליו כל האחריות שרי דהא מותר לשומר חנם לקבל עליו להיות כשואל:

ערך לחם למהריק"ש

סוף סעיף ח [אסור]. ודוקא פועל הוא שפסדו, אכל בשירות קרקע שזכה בו מעמה זכיה גמורה שרי כהנא גוונא, אף על פי שאינו דר בחזר מעמה:
קעז סעיף א הרי זה אסור. אפילו נטמן לו שכרו: [שם] קרוב בר, לשכר [כ"ה]: [שם] שאם הוקרו בר, פירות שיהיה אזה אחריות על הנוסח, וכן נראה מדברי
רש"י שם במשנה [צנא מניעה ע. ג ד"ה אין מקבילין] דלא אסיר אלא כשכל האחריות על המקבל ותולקן נריות: בסוף קבל עליו המקבל כל האחריות וכל הרווח לבעל
המעמה, מותר דלא מיקריא הלוואה כלל. ומשום הכי מותר שיקבל על עצמו לתת משלם עשרים לתתו מנכסיו דכלהו ממנה היא, ר"ן כן לא חלק ג' סימן ק"ד:

ביאור הגר"א

הזול, רב הונא אמר נעשה שלוחו, ורא מתיבין לרב הונא שליח שנאנס פטור
על האונסין לא פעמים מתנה שומר חנם להיות כשואל. ור"ל, מה שאין כן
במוליק. חבילה כיון שהיא עושה גם כן להנאתו, מה שאין כן בחמרים. ולית
להו מה שכתוב בגמרא [שם ע. ג], אין נוחא להו דמגלי כו' (וכמו שכתבנו לעיל
בסימן קע"ג ס"ק ל"ד), ויש במתניין [ירושלמי שם הלכה ה] אין מקבילין צאן
ברזל כו' איה צאן ברזל כו', רבי ירמיה בעי, חמן את אמר נושא שכר חייב
על האונסין אסור, ואמר את אמר נושא שכר חייב על האונסין מותר, ר"ל כאן
בנכסי צאן ברזל ואמר הואיל ומקבל אחריות עליו אסור, ויש בחמרים אמרת
אף על גב שכתוב עליו אחריות מותר, ולשון הירושלמי הוא להפסד, כיודע
בהרכה מקומות, וכמו שכתב הרא"ש בסוף פרק הדיינים [שבוועה פ"ו סימן כח].
ומשני לא פעמים שמתנה שומר חנם להיות כשואל, לכך שם מותר כיון שאין
להם כלל הנאה, מה שאין כן כאן דנטול בשכר ולהנאתו עושה אסור במקבל
עליו האחריות. וזהו שכתב [רמ"א] ואפילו קבל כו' (ליקוט) וכל זה פ"א ב', חסדי
שכתוב שם [בבא מציעא ע' א' תנו רבנן כו' קרוב להפסד ורחוק לשכר חסדי,
ר"ל שאין נוטל כלל בשכר, ועיין רש"י שם ד"ה קרוב לשכר כו' (ע"ב):
(ליקוט) וכל זה ב'. וכן כתב רש"י [שם] סוף ע"ב ע"ב ד"ה תנה לי כו'. ותוספות

באר היטב

ואם פוסק דמים על האלן וגם פסק דמי השבח וקבל עליו לתת ככל שנה דבר
קצוב בין יהיה שם שנה בין לא יהיה, הוי רבית קלואה. וכמז ב"י דכתיב עולמא
מודים בזה לדינא, [שם ס"ק א]. וכמז הטור דלאו דוקא צאן ברזל אלא הוא הדין
סמורה אחרת, ופירש רש"י (במשנה) [צנריימא] מפני שרוב המקבילים היו נוהגין
כן צאן נקרא צאן ברזל, [ש"ך ס"ק א]: (ב) ב"י. אלא שלימותיה דבעל הסמורה

אוצר מפרשים

דבר נחמן [שם ס"ה א], דשריא, ורב נחמן מיירי בדבר שאין שומתו ידוע ולהכי שריא
רב נחמן כמבאר במוספים, ואף על פי כן פסק הרי"ף דלא קיימא לן כטורשא דרב
נחמן, ואף על פי כן כתב בתשובה (הנכח בבעל התרומות שם) דבקרענות מותר לעשות
טרשא כיון דאין אונאה לקרקעות וגם אין כיצא בזה נמכר בשוק, הא שומתו ידוע
אף בדבר שאין בו אונאה מצדו לא משמע דמותר לעשות טרשא, וישתקע הדבר
ולא יאמר ח"ו, דכל ששומתו ידוע אסור בכל ענין אף בדבר שאין בו אונאה, ולא
מיירי הש"ך מכל ששומתו ידוע, וזה ברור, והרב בעל חזו"ת דעת לא יצא בזה
יד חובת הענין:
קעז א. [ש"ך פ"ה א] דע"י סימן קס"ג סעיף ג'. יש טעות סופר רצ"ל דלעיל סימן
קס"ו סעיף ג':
ב. [שם פ"ה א] אלא שליחותיה דבעל הסמורה קא עבד. ור"ל, דדוקא היכא דיש
להקבל ריוח אז הוי כולה דכל אחריות עליו, ואסור ליתן חלק מהשבח אף אם
יתן לו כפועל, דזה לא מהני אלא בפלגא פקדון דשרר בו בשביל פלגא מלוה אז
מהני שכר עמל, אבל בזה הוי כולו מלוה כמו שכתב בס"ק ג'. אבל כשאנו נוטל

ה"ה) סבירא ליה לרבינו דאף לפירוש רבינו חס לא אינטריך הך דלאן ברזל דפשיטא דרביה קלוזה היא ולא חיי לה אלא משום סיפא דמקבילין לאן ברזל מן הגויס לאורוי דאפילו רביה דאורייתא שרי לכתחלה מן הגוי וסבירא ליה לרבינו גם כן דטפי ניחא לן למימר דאין מקבילין לאן ברזל מישאל לגופיה אינטריך דאסור מדרבנן אף על פי שאין שם איסור דאורייתא וכפירוש רש"י ומדברי הר"ן וגמוק יוסף ומציאו בית יוסף נראה ישור אחר להא דחיי לאן ברזל דלכאורה משנה יתירה היא כמו שהקשה רש"י והוא דבהך דנתן לו בתורת עיסקא שנינו דאסור אלא אם כן נותן לו שכרו כפועל בעל ובהך דלאן ברזל שנינו בסתם אין מקבילין לאן ברזל

מישראל דאינטריך להך סיפא לאורוי דאפילו נותן לו שכרו כפועל בעל לא מהני והוי ליה רביה. ונראה לי דלהכי חנן בלאן ברזל מפני שהוא רביה לומר דכיון שהוא רביה גמור שוב לא מהני מה שנותן לו שכרו כפועל בעל להפקיע איסור רביה שכר נעשה והכי משמע מדברי רבינו שעל דין זה דנטל בתורת עיסקא כתב הילכך צריך ליתן לו שכר טרחה וכו' דמשמע דלא מהני שכר טרחה אלא היכא דנתן לו בתורת עיסקא אבל לא דאין לאן ברזל שכתב חסלה לפי שכר חל איסור הרביה:

ב ודא ב"ש שכרו וכו'. בפרק איזהו נשך שנינו נותן לו שכרו כפועל ובגמרא (סא-סא) חנא כפועל בעל מאי כפועל בעל אמר רבי כפועל בעל של אותה מלאכה דבעל מינה ואריכא דאי חנא חנוני חנוני הוא דקאי ליה כפועל בעל משום דלא נפיש טרחיה אבל מעות ליקח בהן פירות דנפיש טרחיה אימא לא סגי ליה כפועל בעל וכו'. חנו רבנן כמה הוא שכרו בין מרובה בין מועט דברי ר' מאיר (פירש רש"י (סא: ד"ה ר' יהודה) בעל מה שישא לקבל עליו בשכרו בין רב בין מעט הא קביל עליה) רבי יהודה אומר אפילו לא טיבל עמו אלא בציר ולא אכל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו ר' שמעון בן יוחאי

הרא"ש (שעלה קמ"ד ד"ה) (סי' נט) בפירוש פועל בעל שרואין אדם שנטל ואין לו שום מלאכה וכו'. ולי נראה שאין לפרש כן דברי הרא"ש ודברי המוסקפות שעלה ס"ח (ע"ה ד"ה וטון) ודברי סמ"ג שצמח עשה סימן פ"ב (קסח) שהרי כולם הקשו לפירוש רש"י (סא: ד"ה אמר רבי) מדקאמר בגמרא אבל סיפא דנפיש טרחיה אימא לא סגי ליה כפועל בעל והשתא הלא לפי מה שהיה כעדה נוטל יותר ואמאי סלקא דעתן דלא מיסגי כפועל בעל ואם כדברי רבינו גם לפירוש קשה דהא פשיטא שאע"פ שאדם זה בעל לגמרי אינו נשכר

דרכי משה

קעז (א) ובמרדכי ריש המקבל (סי' שצ) ופלגא של מלוה כל דין מלוה ה' יש לו עליו לענין המקדש במלוה ולענין הקונה במלוה ולענין שמיטה עכ"ל. ועיין בזה בתשובת מיימוני סוף ספר משפטים סימן י"ב:

פרישה

(ג) שהחצי שלוקח ממנו. פירוש המקבל: (ג) הוא מלוה. שהרי הוא נאחזקו כשאר מלוה:

הגהות והערות

הבעלים בה. ואף שבהלכות ממונות אפשר שאי אפשר לשייר זכות כזו, כיון שהלוה אחראי וחייב בפרעון מעות הכוללים זכות לירוח, בכל אופן בהלכות רבית אין זו תוספת רבית על הקרן, אלא הגבלה בקנין ההלוואה של הלוה: [ב] עיין בגדולי תרומה שם ובהגהות ותקונים בספר תמים דעים שם אות ה אמאי נקט הראב"ד שיעור פלגא קרנא ולא אשמעינן דאפילו יהיב ורואה כשיעור כל הקרן מסלקין: [ג] צ"ב מה צורך למשנה יתירה לחידוש זה, הרי הרבית היא השבח שנוטל הנותן ולא טרחת המקבל, ומה יועיל שכר הטרחה שנותן למתעסק כדי לבטל את הרבית שבנטילת השבח. ונראה דמכיון שהמתעסק מקבל שכר טרחתו מהנותן, אי"כ הוה פועל של הנותן ופעולתו שייכת לו, ונעשה הנותן ליוור להשביח את ממון המתעסק (שלוח מהנותן) יש לו חלק בשבח שהושבת מפעולה זו כארסי העיר, שוהו חלק יורד לשרה חבירו העשויה ליטע. וע"ז כתב שאין השכר טרחה מוציל (משום שכנראה שזה גופא מה שהמקבל מוכן לתנאים אלו, זה בגלל שקיבל הלוואה): [ד] וישם ברי"ן איחא דהמחמיר הוא הורש"ב"א ולא הראב"ד: [ה] בקצות החושן סימן סו ס"ק לה הביא את דברי הנמוקי יוסף ס"ט הגול קמא דמכין שחצי המלוה ניתנה לעסקו בה ולא למשתי בה שיכרא, אי"כ לא ניתנה להוצאה ודינה כפקדון דיכול להקנותה:

שכר שמתנה כשואל הוא בשכר מחצה עכ"ל. דמקשייתו שדימה את הרווח הבא מנכסי צאן ברזל לפירות שאכל המלוה במשכנתא וגם מתירוצו שאחירותיו מדין מתנה כשואל, משמע דגוף הצ"ב שייך להנותן. וקושייתו היתה שזה גופא רבית מה שיש על המקבל חוב דמים לפרעון הצ"ב ואין לו זכות בעלים בגוף הצ"ב. כמו משכנתא שאע"פ ששייכת למלוה לגבי פירות, בכל אופן מה שעל הלוה יש חוב דמים ואין לו זכות בעלים לפירות במשכנתא שכנגד החוב, זה גופא רבית. (ואולי כוונתו בדבריו "דומיא דמשכנתא", שאף שאין ברור שיהא פירות, הוה רבית קצוצה לדעת הר"ף, וה"ה בצ"ב אף שאין הרווח ברור.) ובתירוצו תירץ דאין זה חוב אלא רק חיוב אחירות כשואל. ואין זו סתירה למה שזוכה בשבח מכהמה ידיה. ולפי זה אם הבהמה קיימת, צריך להחזיר אותה לנותן. וצ"ע מסוגיית הגמרא ביבמות שרק משום שבח בית אביה חוזר הצ"ב בעין. ובגמרא קידושין דף מז ע"ב האי פקדון היכי דמי אי דקביל עליה אחירות היינו מלוה. ובתשובות מיימוני לספר משפטים סימן יב פירש דדינו כמלוה לגבי קידושין (שאם המקדש במלוה מקודשת הוה קידושין, ואם לאו לא הוה קידושין): (ג) ובתירוצו ראשון כתב הרמב"ן כיון דלא יהיב ליה אלא מניהו בהו (מיניהו) ולא רבית דאורייתא הוא. ונראה דאין זה שכר על המתנת מעות, אלא דהוה הגבלה בזכיותו של המלוה במעות ההלוואה וכשיר זכות

קעז [מען א'] א סיו חסד ססר צעל סלאן קרוב לריוח ורסוק לסמקד.

[illegible]

עיסקא שמקבל המעות אחראי על הקרן

ה. אסור ליתן מעות לחבירו ולהתנות עמו שרק אם ירויח יתן לו חלק מהרווחים, ואם לא ירויח או יפסיד אין צריך להחזיר רק הקרן בלבד - ואין נפק"מ אם קוראים לעסק זה עיסקא, השקעה או אינוועסטמענט (investment) שבכל אופן אסור. וכן הדין במוסר סחורה לחבירו בתנאי כזה¹ (ו).
ויש ליזהר בזה כי זה דבר השכיח שמישהו משקיע מעות באיזה עסק (partnership/LLC) והבעלים (managing partner) או חברת העסק מקבלת על עצמה אחריות על הקרן או חלק ממנו.

¹ ו. שו"ע סי' קעז סעיף א, דהיינו שנותן מעות או סחורה לחבירו ע"מ שיתעסק בה והמקבל אחראי על הקרן (דהיינו שצריך המקבל להחזיר הקרן בכל אופן אפילו אם יפסיד או יאנס) ואם ירויח יתן לו חלק מהרווחים. וטעם האיסור דכיון שהמקבל אחראי על הקרן הרי דינו כלוה, וממילא אסור לו ליתן שום ריוח לנותן משום איסור רבית, עיין לקמן פרק כב סי"ג. ומ"מ לא הוי אלא אבק רבית כיון שהמתעסק לא התחייב לשלם רבית בכל אופן רק מתוך הרווח. ואם נותן המעות או הסחורה מקבל ע"ע גם חלק מאחריות ההפסד ה"ז נקרא עיסקא ויתבאר לקמן ריש פרק כב.

סור >מכון שירת דבורה> - ח' (ו'י"ד קיב - קפב) יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס 525747525 חכמת אצור החלמה

טור >מכון שירות דבורה< - ח (לייד קיב - קפ) יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס 524הדפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ועי' פ' אשכנזי ג' ע"ב ע"א.

למ' וצריך המקבל לזוהר שלא לזוהר כלום משלו בעיסקא כגון קמס אם יש לו סחורה שקנה בזמן הזול ממעות שלו ועבשיו נתייקרה כשקבל ממעות עיסקא מחבירו לא יקחנה במעות העיסקא כמו שקנה אלא כמו שהיא שזה עתה קל וכן אם נתן לו סחורה בעיסקא ודרך לשכור כתף להוליכה לשוק צריך לחשב שכר הכתף מכלל הוצאת הקרן וימלנו תחלה כשיביאו לחלק הרייח והמותר על זה הוא ריח ויחלוקן אפי' לא שכר כתף אלא נשא בעצמו ואע"פ שקבל שכר עמלו בשליטתו אין המשא בכתף בכלל זה במקום שלא נהנו כן שישא המקבל בעצמו ואינו רשאי לזוהר כלום להנותן כשיש איסור רבית שהרי תנא לזה גמור על חצי הלואה כיון שאחריו ההפסד עליו לפיכך צריך הוא לזוהר שלא לעשר שום מובת הנא' להנותן כמו שצריך כל לזה לזוהר מלעשות למלוה :

שלחן ערוך הרב עמוד מס 93 ה' (י"ד) שניאור זלמן בן ברוך מלאדי הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

רא

יהודה

פרק י

ברית

- ב. וכן אמרו חז"ל רבית דברים והחזקת טובה מלוה למלוה (ג).
ג. איסורים אלו חלים בין על הלזה ובין על המלוה (ד) ואם נהנה המלוה ממנו באיזה מובת הנאה, ישלם לו שכר כדי לצאת ידי שמים (ה).
ד. יש אומרים שאיסור זה חל גם על המתנת מעות בדרך מקח וממכר (ו) וכן בין נותן למקבל עיסקא (ז).

שבחוב דרך מקח וממכר יש להקל בענין האומדנא. עיי"ש. ועי' פרק טו במלוה לחבירו ומשכן לו שדה במשכנתא דסורא אם נשאר דין לזה ומלוה ביניהם. (י) עי' שו"ע הרב (סעיף לט) שכתב שדין לזה ומלוה עליהם וצריך המתעסק לזוהר שלא לעשות שום טובה לנותן כמו שצריך כל לזה לזוהר מלעשות למלוה. וכ"כ בשו"ת טוט"ד מהדו"ג סי' לה. אמנם בחו"ד ריש סי' קסו משמע שיש להקל לענין דבר שבפרהסיא במקבל עיסקא, כיון שהוא גם לטובת המלוה, לא יאמרו שבשביל ההלואה עושה כן, כמו שהקלו בשכר טירחה בדבר מועט. ובשו"ת חיים ביד (סימן מ) משמע שמותר להנהות לנותן עיסקא. וכן משמע בשו"מ מהדו"ג ח"ב סי' קצ. ואפשר דתליא בפלוגתא בכל עיסקא אם חצי המלוה דין מלוה גמורה יש לו, כמ"ש בפרק לה ועי' פרק מ בדין הלואה צצה"ע. (ח) בשו"ע סי' קס סעיף ז גבי לא ידור בחצרו הוסיף וכתב, כל זמן שמעותיו בידו, והוא

אסור אפילו לא פירש כיון דהוי טירחא גדולה הו"ל מתנה מרובה דאסור — שרי או אסור —

תשובה — הגר"ז אסר — עיין ברית יודא פרק ל"ח ס"ב — אמנם צ"ע שהרי בכל הת"ע התירו חז"ל שהמקבל מותר לנהל חצי פקדון בדינר אחד — שהוא פחות מסתם פועל — וקצצו מתחילה על טובה זו ואפ"ה התירו חז"ל וא"כ למה נאסר שאר טובות — וצריך לומר דסבירא ל' דדוקא טירחת הנהלת העיסקא הקילו חז"ל להתירו כיון דטרת נמי בחצי של עצמו — ולכך התירו — אבל שאר טובות נשאר בתוקף איסורם — ובאמת יש חולקים להתיר — עיין ברית יודא פ"י סק"ז — ומ"מ פסק דבדאי טוב להחמיר לכתחילה בזה — והוא מכשול השכיח מאוד מאוד — ועיין דברינו סוף סימן ק"ח האיך להנצל ממכשול זה —

קח) שאלה — האם בהיתר עיסקא יש גבול כמה רווחים רשאים לקבוע בעד חלק הפקדון

תשובה — באמת בהיתר עיסקא שלנו שהמקבל קובע סכום חדשי או שנתי יש שני הסברים איך יכול לעשות כן — סו"ס הא אינו יודע שמא ירויח פחות או לא כלום ואיך מחייב עצמו ליתן כל כך רווחים —

אופן א' — שכיון שהמקבל כבר התחייב עצמו לישבע על סכום הרווחים — ואינו רוצה לישבע — הסכים על סכום זה לפטור עצמו משבועה — ואינו נותן בשביל אגר נטר רק לטובת עצמו להנצל משבועה — אופן ב' — באמת כל הרווחים של חצי פקדון הרי של נותן — והנותן מסכים למכור רווחים שעתידיים לבא לחצי פקדון — ומוכרם למקבל בסכום קצוב — עיין ברית יודא פרק ל"ה סקנ"ד

ועי"ש בכר"י שמביא מחלוקת אחרונים אם יש שיעור שיותר מזה אסור לקצוב בסכום החיוב — עי"ש — ונראה דתלוי בשני אופנים אלו — דאם ההיתר נבנה על הרצון לפטור משבועה א"כ פשוט ליכא שום שיעור — שכל אשר לו יתן בעד נפשו לפטור עצמו משבועה — משא"כ אם סכום הקצוב הוא מחיר ושוויו של זכות רווחים של חצי פקדון א"כ אסור ללווה לקנות זכות זה ביותר משוויו

והגר"ז סובר דסכום הקצוב הוא קניית זכות רווחים (אופן שני) וסובר שיש שיעור שיותר מזה אסור —

הג"ה ונראה שיש לעורר מטעם שני — שהרי הגר"ז פסק שאסור ללווה לעשות שום טובה למלווה — חוץ מהטובה המפורשת בש"ס שמותר לטרוח בשכר מועט — א"כ זה גופא שהמקבל חייב עצמו בשבועה ויודע שלא ישבע ויצטרך לשלם סכום גדול לפטור עצמו משבועה — הרי טובה גדולה שהלווה עושה למלווה — ולכאורה יאסור — ויש לפלפל טובה בהערה זו — [עכ"פ לשיטות דסכום קצוב הרי קניית רווחים כפסק הגר"ז — אסור לקנות ביותר משוויו — וכ"פ הגר"ז —

למעשה בזמנינו נהגו בהיתר עיסקא שסכום הקצוב הוי כפליים ממחיר הרגיל — למשל בבנק הרבית הרגיל הוא 12% — והמלווה בהיתר עיסקא נמי דורש 12% — וקובע שבעד שני אלפים דלר יתן המקבל \$240 לשנה — והאלף הוי הלוואה בחנם — והאלף השני הוי פקדון וא"כ כל התשלום של \$240 הוי בשביל הפקדון והוי 24% — וזה יותר ממה שישלמו סתם אנשים לזכות רווח להשחמש כאלף דלר לשנה — וא"כ הוי המנהג להקל שלא לדקדק בשיעור סכום קצוב — ויש להם על מי שיסמוכו —

אמנם הרוצה להזהר כפסק הגר"ז ושאר אוסרים נראה שנכון לעשות היתר עיסקא בדרך כולו פקדון — ואז יסירו שני המכשולים — מכשול של סכום קצוב יותר מדאי — שהרי ליכא שום הלוואה וא"א להיות רבית אפילו בסכום גדול מאוד — ועוד יוסר המכשול של סימן ק"ז שהמקבל יחא מותר לעשות כל טובות לנותן כיון דליכא הלוואה כלל — ועיין עוד סימן הבא —

תשובה — כבר כתבנו (בסי' צ"א) שרוב הפוסקים ס"ל דבנק יש רוב מניות ביד ישראל צריך היתר עיסקא — אמנם התם ה"י חשש דאורייתא — וכאן במקח וממכר פשוט הוי דרבנן — אבל זה אינו — שהגר"ז וחזו"ד ס"ל דבמו"מ שזקפן עליו במלווה — ואח"כ מוסיף רבית הוי רבית של תורה (ויש חולקין) עיין ברית יודא (פ"ג סק"ט) ומש"ה קשה להקל בקרפריישען של ישראל — אפילו כמו"מ — וצריך היתר עיסקא — וכ"כ בסי' ס"ט דבקרעדיט קארד של בנק מותר לקנות —

פרק תשיעי

קד) שאלה — האם מותר לקבל רבית בהיתר עיסקא

תשובה — בודאי אסור לקבל רבית מ'ישראל — רק שע"י עסקא הוי שותף בעסקים של המקבל ומש"ה חלק מן הרווחים שייכים לנותן — ונוטל רווחים ולא רבית — ועיין ברית יודא פרק מ' ס"ח שצריך לדקדק לקראו רווחים ולא רבית — וכן בלשון אנגלית Profit ולא Interest — וכן טוב לקראו השקעה ופקדון ולא הלוואה — ואצל ההמון נצמח שאם אומרים הת"ע הכל שרי — ועושים איסור תורה כחוכא והבל רח"ל — וצריך לפרסם החילוק שבעיסקא הוי שותף לרויח ולהפסד —

קה) שאלה — האם מותר לעשות הת"ע אם המקבל אין לו שום עסקים בסחורה — והוא מלמד או פקיד בעסק של אחרים —

תשובה — היכא דיש לו בית או מכונית או מניות או קרקע — שום רכוש ששוה כסף אז יוכל לעשות הת"ע שהרכוש יוכל להרויח ולהתחיקר — ומאלו רווחים יתן לנותן — אמנם אם אין לו רכוש רבו האוסרים — עיין ברית יודא פרק מ' סק"ט — ובפל"ח סק"ח דן בארובה שיש גאונים ז"ל המתירים ומ"מ רבו האוסרים — עי"ש — וצריך להזהר בזה —

קו) שאלה — האם יש אופן ללות בהיתר למי שאין לו עסקים — ולשלם יותר ממה שקבל —

תשובה — החוות דעת ס"י קע"ג סק"ד המציא עצה נכונה לזה — רק שצריך ערב (חבר של הלווה) לסייעו — והעצה הוא שראובן (הלווה) יתחייב בשטר ללוי (הערב) סך ק"כ דלר לסוף שנה בקנין גמור ובשטר — וכן לוי (הערב) יתחייב בשטר לראובן (הלווה) לשלם סך ק"כ דלר לסוף שנה — והם יחליפו השטרות — ועכשיו ראובן חייב ללוי ולוי חייב לראובן — ואח"כ ימכור ראובן שט"ח של לוי לשמעון בעד ק' דלר — ובסוף השנה יגבה שמעון מלוי ולוי מראובן

או קודם סוף השנה מותר לראובן לחזור ולקנות החוב משמעון בקי"ט — אבל אסור בסוף השנה לראובן לשלם הק"כ להדיא לשמעון — עיין ברית יודא פרק ט"ו ס"א — והביא שם שהצמח צדק ג"כ הסכים להיתר זה — והוא הלכה למעשה עצה טובה — רק יזהר לעשותו בהוראת חכם שליט"א להזהר שתהא הקנין טוב ומועיל —

קז) שאלה — ראובן קבל הלוואה דרך היתר עיסקא משמעון — ועכשיו רוצה ראובן לעשות טובה גדולה לשמעון מטעם הכרת הטוב — ואילו ה"י לזה גמור ה"י

[ו] נדציל
 [ו] גורסת רש"י בכמ'
 הווסח בכתי' ומאן
 אסר התם
 הלאה הכא הלאה:
 [ו] ברע"ב ואז"ז הד"א
 ע"ע ברע"ב [ז] נדציל
 הלאה הפקדון (ברמי'
 בחציו, ברמי'
 ובריף בחציו) ש'
 קדון: [ח] יש להוסיף
 קלה (בארמ'): [ז] עין
 גחות ר"ב פרענקל
 לקוט מפרשים: [ו] אבל
 ספרים שלנו לא גרסינן
 עיל "הא לא בל
 הוא" מהר"ם (גליצ'ן)

עין משפט
נר מצודה

[illegible]

(א) יש רעה ראייתי תחת
השמש כשנגה שיצא
מלפני השליים:
[קהל י ה]

[illegible]

יְבוֹתָן לֹא שִׁכְרוּ כְּפוּעֵל בַּיָּלָא. אִי גֵרֵם תְּנֵא כְּפוּעֵל צְנוּל א"כ לֹא גֵרֵם? צִמְחֵנִי צְנוּל פִּירֶשׁ צְקוּנֶטְרֶם⁹ כְּפוּעֵל צְנוּל מֵאוּתָה דְּצְנוּל מִינֵה הֵינֵנּוּ שְׂאֵם הִיא עוֹשֶׂה תְּחִלָּה מֵלֹאכָה כְּצִידָה מִמְרִית הִרְצָה וְאוֹת הִיא קֹלָה אוֹמְדִים כִּמְהָ יֵיטֵם מִשְׁכְּרוֹ לְעִשְׂוֹת

מלכזה וז שזהו יותר ממנה שנותנין
לשפות¹² כי אין אדם מניח מריח גדול
אלה מעט ואע"פ שזה לו צמורה
יותר ולפירושו אחיה ממתינן כר'
שמעון דלומר נותן לו שכר משלם
ולא כר' מאיר וקשה לפירושו דקאמר
צמ' אבל סיפא דנפיש טורחא אינה
לא סגי ליה כפועל צול והשאל
והלא לפי מה שהיא כצדה נותן יותר
אחיה ס"ד ללא חסגי כפועל צול
ועוד דקמי' בחספאחא (פ"ד) המושב
את חצרו בחנות למחלית שכר נותן
לו שכרו כפועל צול דברי ר"מ
וא' משמע דמתי' אחיה כר' מאיר
ולכן נראה לפרש כפועל צול וא'
היינו כיצב וצול לגמרי והשאל א"ש
צריכותא דגמרא וממתינן אחיה כר'
מאיר והא דקאמר צמ' רב מאיר
בין מרובה בין מועט היינו כלומר
בין היה"ל עוסק במלכזה מרובה בין
היה עוסק במלכזה מועטת לעולם
נותן לו כפועל צול ר"ש דאמר נותן
לו שכרו משלם שאומדים כמה היה
רוצה לעול וליצול ממלכזה כצדה
שהיה עוסק ועוסק במלכזה קלה
כוז דהיינו טפי מר' מאיר והא דקמי'
בחספאחא כסיפא צמ' מילתיה דרב
מאיר ור' שמעון דאמר נותן לו שכרו
משלם אבל אינו דומה עושה מלכזה
ליושב צול ליושב צמ' צמ' ליושב צול
לאו צול לגמרי אלא מחותה מלכזה
החמורה ומיהו לעיל בסוף אלו
מציאות (דף טז) וס' גבי השבט
אצידה דקמי' נותן שכרו כפועל צול
נראה כפי' הקוטרס' מדפריך התם
הא לאו צול הוא"ל משמע דפריך
משום דמשמע ליה צריכתא דקמי'
כפועל צול שנותנים לו כמו שיראה
פועל ליצול וליצול לגמרי¹³ לכן נראה

צטול מאחות מללכה דצטול מינה דכפי' קוועטערס ווא"ט אס כן הוא נוטל שכרו על השבח אצלה ובהנהגה (צ"ק ע' ט) אמרתי לדעת דשומר אצלה הי' כשומר חנם משום דמאי הנאה קא מטי ליה וע"כ לא קאמרי רבנן טעניה בשכר אלא משום דא"כ לכחוז רחמנא טעניה ולא צניי פריקה וי"ל דלזן לחוס אס נוטל שכר כיון שעסק במללכה אצלה ומפקד דהא אס היה שם ציט דין היה מחנה ליעול כל מה שמפקד וטעם דליכא צ"ד למה לא יטול כל טרסה וצפקט עד כמנה (בטורח דף טו: ע"ה ד"ה ספועל) נמי דקמיי נוטל שכר לדון ספועל צטול תסם נמי י"ל כפ"ה כיון שמצטול ממללכתו יכול ליעול שכר: **א"ל** אס כן נותן לו שכר עמלו ומוצוי. הכא לא שייך לתימא כפועל צטול דלזן מתצטול והלשקונה אלא רגע אחד ציט אצל חנוי כל עסקו צכך דחמיא בתוספתא (פ"ד) המושבי חנוי צמית אס היה אומן לא יפסוק אומנותו:

דאָן מקבל עליו אחריות ואי משום דבעי למיתני ומגדלין
אזון עד שיביי משולבין זה היה יכול להשמיענו ברשע לאחר
(זו) שנתן שכרו ויש לומר דקמשמע לן דצטמחא אין מקבל עליו שום
אחריות ולא הוי עסקא כיון דצמחלה כשקבל עגלים לא שמו
אלא לאחר שגדלו ובאין לחלוק השבח אז שמין אותם כמה
השביחו ולהכי תנא ברשע שמין ובסיפא מקבלין וכששמין בשעת
הקבלה צתם מקבל עליו תני האחריות כמו בשאר עסקא:
איכא
ורח להולין ולהביא פירות לחנוט ולמכור ולקבל מעות ולמדוד הפירות:
אמר

פירק י"ח בארבעה זווי. דהיינו קלע: האב נמוי י"א שנה, דהא
חינן דהיבא לזינד לסקס וזמן משום קלע לשנה ספק ייזי זה
פירות ספק לא ייזי זה פירות הווי¹⁶ וזיי מעיקרד ומיפרק דהיי:
התם י"א הוויזי¹⁷, דהיינו מילא מילתא ורממנא חוקמיה אהאי
פלזין ואמר דהיי דהיי ד"א מצי

קא פריק לה בארבעה
ומאן דאסר אמר דך ע
ורחמנא אוקמיה אפד
ומיחוי כרביית אמר ר
דמתא מחסיא ⁶ סתם
נפקא מינה *דאי אביי
ליה ואי לא לא מצי
אשי ⁷ אמרו לי סבי
משכנתא דשכונה גב
⁸ *לדינא דבר מצרא א
לא כמרשי פפונאי ולא
כחכירי נרשאי כמרשי
פפא ⁹ ישמרי מחזונאי דק
וכתבי ליה בשמרא מי
מר בר אמימר לרב אע
אתו לקמיה מהימן ל
דאיתיה לדידיה אי ש
יתמי מאי הוי ¹⁰ כשגגה
ונח נפשיה דאמימר
הכי משכן ליה פלוגא
חכרה מיניה אימת ק
והאידיא דקא כתבי
ושהינא כמה ¹¹ עידי
תנעול דלת בפני דיוני ע
היא: **בתני** ¹² *ואין מ
שכר ולא יתן מעות ליק
שכר אלא אם כן גו
*אין מושיבין תרנגולין
עגלין וסייחין למחצה
שכר עמלו ומזונו
וסייחין למחצה ומגד
משולשין וחמור עד
גמ' ¹³ תנא כפועל במ

חזוני למחצית שנה. לא יאמר שכל הצ'ט לחזוני הרי פירות נמכרים בשוק ארבע קאס נסלע ואתה מוכרן בחנות פרומה פרומה ומשמכר סאה הילך פירות ושב ומכור תמיד והריזו נחלוך וטעמא דמילתא נהוה דלמחצית לקמן (דף קד:) הך עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון סהם המקבל פרגמטיא למחצית שנה מקבל עליו אחריות חצי הקרן באונסין וזולא הלכך הוה פלגא מלוה דלמחצית באונסין מלוה הוה אלא שומא הוה אלא נכסות כשהו השוק ודמי ליטול חצי שנה נתאם מתקספ בחציו של שנה הצ'ט כשהו פקדון אלא בשכר המחנה מעות המלוה לפיכך אסור:¹² אלא אם כן נתון לו שבר עמלו. בחציו:¹³ אין מרשיבין תרגומין למחציה. לשם בליים בדמים לנעל המרגולות להשיבה עליהם לגדל אפרוחים למחצית שנה מה שהיו האפרוחים שוין יותר על דמי הציצים להוציא וזה מקבל עליו אחריות חצי דמי הציצים אם יתקבלו או אם ימוחו הוה ליה פלגא מלוה שהרי (א) יושמין עליו בדמים מעבשיו דמיון עליו במלוה ונמלא זה מגדל את חצי השני בשכר המחנה מעותיו: ומזונו. מון שהו מלוה נאפרוחים: ואין שמי' עגלים וסייחים למחציה. עכשיו כן שוין כך וכך קבלם עליך לגדלם שנתים למחצית שנה ולמחצית הפסד אם ימוחו: אלא מקבלים עגלים וסייחים. קטנים בלא שומא שאם ימוחו לא ישלם כלום ואם יחיו יתקנו ציצים: בציציהו מיושלים. לכשימדמו על שלש גדלתן שלש שור ושלש סוס או יתקנו: וחמור. מגדלה עד ששמה שוטפת משהו כך היה מנהגם לגדלם קודם חלוקה: גב' ה"ג תנא בפועל בשל. ובמחציתן שנה: גרסין שנה: בפועל בשל. משמע כמה באדם רוצה ליטול ולישכ שנה: מצי בפועל בשל. הלא אם יושכ ונכס שהרי

סח:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

איכא ביצים מוזרות. דשרו נאכלה כדאמרין גאלו טריפות (תולין דף קד:). צליס מוזרות נפש היפה תאכלס וליכא למימר לא מלא צליס מוזרות ילך לצימו ריקן^א צליס מוזרות שמיני טווא הלך אפילו כי לא מלא שרי: שבר בתף למעות דבהמה מעלין בוי רשב"ג אומר כן כחזו בתוספתא (פ"ה ע"ט) וכן גרס בקונטרס אצל ברוב ספרים גרסין נתר לנחמה מעלין ולהעלות ולדות כשכר עמלו ומוזון מעלין ומלין למימר דרשב"ג לא פליג אלא ארישא כדאמר במילתיה דלון נותן לו שר כתר למעות אצל אסיפא למקום שנהגו להעלות ולדות כשכר לא פליג כי פליג כי שכן דפליג נסיכא דהא אפילו אפילו מ"ק למימיני סיפא כיון דתנא רישא אלא אפילו למשמעין שלל תאמר מנהג תמור כ"כ שמעלין ולדות כשכר יכול לשומא אס כן לרשב"ג דיכל לשומא צרישא כ"כ נסיפא ואי ור"ח גרס מקום שנהגו להעלות שר כתר למעות מעלין לנחמה מעלין להעלות ולדות כ"כ^א פ"ה אס היו פירות כנר מונחין בתר המקל מעלה לו פירות כשכר שזקוק ומעלה עליהם שר כתר שהיו לריכין להביא פירות מצימו של הנותן לצימו של מקל כדמיא היו פירות מוספקין אלא מעלה לו ממוצ: **ורשב"ג** לא בעי שר עמלו ומוזון. פסיקא דשרי מוזון בעי למיחז דהיאך יהיו גללים שר מוזון אלא מעמלו גרידא פריך דלפילו עם אמו הרבה פעמים לריך שר כתר: **הא איכא** גללים. ונפרק אלו מליאות (לעיל דף סו.) גבי שה לדרידס פריך ואימא לאחוי גללים ומשני דקמס גללים מפקד להו חסם לכ"ע מחיל להו כשילי השבת קין אצל הכה לדרך ליתן שר רואה הוא להיות פטור ע"י גללים:

אי פלגא באגר תרי תילתי בהפסד אי פלגא בהפסד תרי תילתי באגר. קן גרס בקונטרס ולגירסא זו קאי רישא אנתון וסיפא ארז עיליס המקל ואי גרסין^א פלגא באגר תרי תילתי בהפסד ואי פלגא בהפסד תילתא באגר אז קאי הכל אנתון ואי גרסין^א פלגא באגר תילתא בהפסד ואי פלגא בהפסד תרי תילתי באגר אז קאי הכל ארז עיליס^א וקשה וכו' שטות הנותן לעשות כזה למקל ולחלות בדעתו דכשירה הפסד יאמר אי רואה פלגא באגר ועליך תרי תילתי בהפסד ואס יראה ריח יאמר אי רואה פלגא בהפסד ושני שלישי ריח והרי כאילו התנה שנקל הנותן עליו תילתא באגר ושני תילתא בהפסד ויש לומר דשמן וכן אחד קטוע לא שערן אחר וכן יברר רב עיליס אחר מהם שיריה אי נמי רצא היה תמיה על לשון השער דאי פלגא באגר היה לו לכתוב תרי תילתי בהפסד כ"י ור"ח גרס נפק עליהו שטורא דכתב דיה פלגא באגר ובהפסד ולא גרס ופלגא בהפסד וכן רבינו משולם והשתא מדקדק דעל כרחק האי פלגא דכתב בשטר לא קאי אלא באגר ולא אהפסד דהא כיון דפלגא באגר נעין תרי תילתי בהפסד דאי פלגא קאי נמי אהפסד אס כן היה נעין תרי תילתי באגר אלא ודאי האי שטורא הכי קאמר פלגא באגר ותרי תילתי בהפסד: אלא

אמר אב"י כפועל במל של אותה מלאכה דבמל מינה וצריכא דאי תנא חנוני חנוני הוא דסוגי ליה כפועל במל משום דלא נפיש מרדחיה אבל מעות ליקח בהן פירות (ה) דנפיש מרדחיה אימא לא סגי ליה כפועל במל ואי תנא מעות ליקח בהן פירות הוה אמינא הרחם הוא דבעי כפועל במל משום דנפיש מרדחיה אבל חנוני דלא נפיש מרדחיה אימא סגי ליה במשורו בעלמא דאפילו לא מבל עמו אלא בציר ולא אכל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו צריכא: (כמה עזי ותרנגולין מעלין סימן) תנו רבנן כמה הוא שכרו בין מרובה ובין מועט דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר אפילו לא מבל עמו אלא בציר ולא אכל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו ר' שמעון בן יוחאי אומר נותן לו שכרו משלם תנו רבנן אין שמוין לא את העזים ולא את הרחלים ולא כ"כ דבר שאינו עושה ואוכל למחצה ר' יוסי ברי יהודה אומר שמוין את העזים מפני שחולבות ואת הרחלים מפני שגוזזות ושומפות ומורמות ואת התרנגולות מפני שהיא עושה ואוכלת ותנא קמא גיזה וחלב לא ספק לשכר עמלו ומוזון בגיזה וחלב כולי עקמא לא פליגי כי פליגי בנסיובי ותותרי תנא קמא סבר לה כ"י שמעון בן יוחאי דאמר נותן לו שכרו משלם ר' יוסי ברי יהודה סבר לה כאבוב דאמר אפילו לא מבל עמו אלא בציר ולא אכל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו תנו רבנן ממשכרת אשה לחברתה תרנגולות שלי וביצים שליכי ואני ואת נחלוק באפרוחין רבי יהודה מתיר רבי שמעון אוסר ורבי יהודה לא בעי שכר עמלו ומוזון איכא ביצים מוזרות תנו רבנן במקום שנהגו להעלות שכר בתף למעות דבהמה מעלין ואין משנין במנהג המדינה רבן שמעון בן גמליאל אומר שמוין עגל עם אמו וסוה עם אמו ואפילו במקום שנהגו להעלות שכר בתף למעות ורשב"ג לא בעי שכר עמלו ומוזון איכא גללים ואידך גללים אפקורי מפקיד להו: אמר רב נחמן הלכה כרבי יהודה והלכה כרבי יוסי ברי יהודה ורבי רב עיליש נפק עליהו שבוועין בן גמליאל בני רב עיליש נפק עליהו הורא שטורא דהוה כתיב ביה פלגא באגר פלגא בהפסד אמר רבא רב עיליש גברא רבה הוא ואיסורא לאנישי לא היו שפי' כמה נפשך אי פלגא באגר תרי תילתי בהפסד אי

רבי נצעל הכי דאי קציל עליה הכי רבינא הוא דקטרה בפלגא דפקדון משום פלגא דמלוה אלא ודאי שטורא הכי מפרשי ללשמייה שקיבל עליו אלו מהם שיריה: אי פלגא יקבל הנותן באגר יקבל עליו אחריות ההפסד יותר ממתנת כגון תרי תילתי דהשתא ליכא רבי דהשתא ליכא אלא תילתא מלוה דלא קיבל עליה רב עיליס אלא תילתא באגר וקשקיל פלגא באגר והוה מאי דשקיל באגר טפי מחילתא שר עמלו לטורח שהוא עוסק בשני שלישי פקדון: אי

אמר אב"י כפועל במל של אותה מלאכה דבמל מינה וצריכא דאי תנא חנוני חנוני הוא דסוגי ליה כפועל במל משום דלא נפיש מרדחיה אבל מעות ליקח בהן פירות (ה) דנפיש מרדחיה אימא לא סגי ליה כפועל במל ואי תנא מעות ליקח בהן פירות הוה אמינא הרחם הוא דבעי כפועל במל משום דנפיש מרדחיה אבל חנוני דלא נפיש מרדחיה אימא סגי ליה במשורו בעלמא דאפילו לא מבל עמו אלא בציר ולא אכל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו צריכא: (כמה עזי ותרנגולין מעלין סימן) תנו רבנן כמה הוא שכרו בין מרובה ובין מועט דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר אפילו לא מבל עמו אלא בציר ולא אכל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו ר' שמעון בן יוחאי אומר נותן לו שכרו משלם תנו רבנן אין שמוין לא את העזים ולא את הרחלים ולא כ"כ דבר שאינו עושה ואוכל למחצה ר' יוסי ברי יהודה אומר שמוין את העזים מפני שחולבות ואת הרחלים מפני שגוזזות ושומפות ומורמות ואת התרנגולות מפני שהיא עושה ואוכלת ותנא קמא גיזה וחלב לא ספק לשכר עמלו ומוזון בגיזה וחלב כולי עקמא לא פליגי כי פליגי בנסיובי ותותרי תנא קמא סבר לה כ"י שמעון בן יוחאי דאמר נותן לו שכרו משלם ר' יוסי ברי יהודה סבר לה כאבוב דאמר אפילו לא מבל עמו אלא בציר ולא אכל עמו אלא גרוגרת אחת זהו שכרו תנו רבנן ממשכרת אשה לחברתה תרנגולות שלי וביצים שליכי ואני ואת נחלוק באפרוחין רבי יהודה מתיר רבי שמעון אוסר ורבי יהודה לא בעי שכר עמלו ומוזון איכא ביצים מוזרות תנו רבנן במקום שנהגו להעלות שכר בתף למעות דבהמה מעלין ואין משנין במנהג המדינה רבן שמעון בן גמליאל אומר שמוין עגל עם אמו וסוה עם אמו ואפילו במקום שנהגו להעלות שכר בתף למעות ורשב"ג לא בעי שכר עמלו ומוזון איכא גללים ואידך גללים אפקורי מפקיד להו: אמר רב נחמן הלכה כרבי יהודה והלכה כרבי יוסי ברי יהודה ורבי רב עיליש נפק עליהו שבוועין בן גמליאל בני רב עיליש נפק עליהו הורא שטורא דהוה כתיב ביה פלגא באגר פלגא בהפסד אמר רבא רב עיליש גברא רבה הוא ואיסורא לאנישי לא היו שפי' כמה נפשך אי פלגא באגר תרי תילתי בהפסד אי

רבי נצעל הכי דאי קציל עליה הכי רבינא הוא דקטרה בפלגא דפקדון משום פלגא דמלוה אלא ודאי שטורא הכי מפרשי ללשמייה שקיבל עליו אלו מהם שיריה: אי פלגא יקבל הנותן באגר יקבל עליו אחריות ההפסד יותר ממתנת כגון תרי תילתי דהשתא ליכא רבי דהשתא ליכא אלא תילתא מלוה דלא קיבל עליה רב עיליס אלא תילתא באגר וקשקיל פלגא באגר והוה מאי דשקיל באגר טפי מחילתא שר עמלו לטורח שהוא עוסק בשני שלישי פקדון: אי

רבי נצעל הכי דאי קציל עליה הכי רבינא הוא דקטרה בפלגא דפקדון משום פלגא דמלוה אלא ודאי שטורא הכי מפרשי ללשמייה שקיבל עליו אלו מהם שיריה: אי פלגא יקבל הנותן באגר יקבל עליו אחריות ההפסד יותר ממתנת כגון תרי תילתי דהשתא ליכא רבי דהשתא ליכא אלא תילתא מלוה דלא קיבל עליה רב עיליס אלא תילתא באגר וקשקיל פלגא באגר והוה מאי דשקיל באגר טפי מחילתא שר עמלו לטורח שהוא עוסק בשני שלישי פקדון: אי

ליקטו רש"י

כפועל במל של אותה מלאכה. כמה חלם רואה לטול ולפחות משכרו ליתול ממלאכה לו ככדי שהא עוסק בה העסק ממלאכה קלה כזו הכל לפי כוונת המלאכה ורבינו שר ית מלאכה שטורא קל ופריה רב או חילין נחילי^א דנצל המנהג דלס דלס היה נוקב מנהגים ששכרם היה נחמה לעשות ושכרו מרובה אס אומר לו טול כך וכן ונחלל אס ממלאכה אחר פחות משכרו אלא דבר מועט שהיה נחמה ואין זה נורה ואי ממלאכה קשה הוא כמו נגר אס אומר לו אשה טול עשוי שלשה זוזים טול זה והנצל הוה מחלוקת ממלאכה ועשה ממלאכה קלה זו טול לו להנצל ולטול זה. ובהפסד נפיש. הרבה נ"י פסחים עה. שאלין שר וכן אפרוחין קלות טון לעולם נחלילן ד"ס. שמוין לעל שר עמל ומוזון נעלל אלא ללס נלקמן ט"ס. ופיה. שר עמל ומוזון קרי קום ורשבי"ם ב"ב ע"ח. גללים אפקורי מפקד. למי שטורא ט. נחילי כה.

(א) נלקמן פט' (ב) לעיל כו. (ג) נחלל קמח מוח. (ד) דרשקן ט"ס ע"א.

הנהגות חב"ח

(א) גמי' דנפיש טריחיה. ר"י עין ג"כ דף קמ"ב ע"ב.

הנהגות הגר"א

[א] תוס' ד"ה מקום. ור"ח גרסין כ"י. נ"י וכו' גירסת ר"י ור"ח וכו' [ב] ש"פ א"ם כו. נ"י פ"י בתוספתא דר"ח לטובת הנותן אצל הטורח פ"י לטובת המקל וטורח פ"י הטורח דשכר כתר מה שמולין המקל כלל פסע למכור שזקוק נותן למקל ור"ח נפיש (ועמ"ש) רבנו גי' ד"ה פ"י קע"ז ס"ק מ"ד: [ג] ש"פ ד"ה אי. וקשה כו. נ"י אלא דעם הרמב"ם ור"י ע"כ הוא להמירה הוא צד המקל והלא כהרמב"ם שהמירה צד הנותן ועמ"ש ק"י ב' ד"ה חר עסקא כו' וכו' הרי"ף ור"ח ש"ס ופ"י ודלא כרמב"ם של רמב"ם ש"כ להפך פלגא באגר כו' ורוב הפוסקים הסכימו לרש"י ועמ"ש האי עסקא פלגא כו' והמ"ה פ"י כאלו נחלילן הפך כחוב כשטר אס כחוב דהיינו מרי עסקא למקל פלגא באגר וההפסד או להמירה לנותן ואי כחוב למשקל פלגא כו' ומקל (וע"ש ב"ק י"ז):

לעזי רש"י

משנ"א. פירוש מי חלל (רש"י תולין דף ק"ד ע"ב), מי חלל הממנהל מקפאון הגניבה (ערוך ערך נפיוט).

הנהגות וצינונים

[א] יש להוסיף כו' (רש"י, וכו' ברש"י על הרי"ף ובא"ז ובכח"י): [ב] צ"ל שיפסוק דו שרם (רש"י). בכח"י ובא"ז שיפסוק עמו דשרם (א"ר): [ג] יש להוסיף אי: [ד] יש להוסיף גורם (בא"ז):